

BARBELO, O PSIMA I DECI

Biljana Srbljanović

2007.

Mojim drugaricama:

samoubicama

i ostalim.

LICA

Milica

Mila

Milena

Dragan

Drago

Zoran (ponekad Marko)

Marko (samo Marko)

Kučkarka

Jedan Doktor, dva puta

Dve Lutalice, samo jednom

Jedan pas,

Drugi pas,

Još četiri psa,

najmanje

Autor zahteva human tretman životinja u postavci komada.

Autor ne insistira na istom principu u odnosu prema ljudima.

Takodje ne očekuje nikakvo poštovanje didaskalija.

Radnja se događa danas, u tranzicionoj Srbiji. Dole kod mene, u rupi. I okolo.

Jedna mlada žena sedi na zidiću. Puši i plače. (Pa šta onda? I ja stalno plačem).

Mislim da puši džoint. Niko ne zna koliko je tužna.

Druga mlada žena, šeta svoga psa. Plače, a ne zna zašto.

Jedna nema veze sa drugom. Valjda.

Neki ljudi promiču, svoju decu vraćaju od negde, svoje pse vraćaju iz šetnje. I niko ne plače.

A nije da nema zašto.

Fasade su oguljene, fasade i blistaju sjajem novih bogataša, olupane kuće uglavljene između dve sa čuvarima, smeće na ulici, u i oko kontejnera, oko parkiranih skupih automobila sa probnim tablicama, djubretari štrajkuju već nedelju dana, psi su divlji, a ima i rasnih, svi žive zajedno u istoj ulici.

U kojoj ima jedna kuća, jedna klupa i groblje.

Šta nam više u životu treba?

I hiljadu zašto

Klupa kao svaka klupa. Samo što je ova na groblju.

Jedno dete, jedan mali dečko, svečano obučen, predebeo za svoje odelo, na silu očešljan, s knedlom u grlu dovučen na sahranu, sedi na klupi i ništa ne razume. Posebno ne da je upravo ukopao mamu.

Dete sedi mirno, gleda pred sebe, čak i ne klata nogama, samo čeka da se cirkus završi. Sedi kraj jednog mladjeg muškarca, čoveka pred kojim se mogućnosti već neko vreme ukazuju u neprekinutom nizu, jedna za drugom i svaka bolja od druge, a koji, zamislite, uvek želi - još. To je dečakov otac.

Koji ne zna odakle da počne.

MARKO

Zozo...

ZORAN

Nisam Zoza. Mrzim to ime. Mama kaže da mi ne stoji.

MARKO

Dobro, sine. Kaži kako voliš?

ZORAN

Marko.

MARKO

Pa kako Marko? Ne može, sine. Marko sam ja.

ZORAN

Pa šta? Mama kaže da je to nekad isto.

MARKO

To se mama šalila.

ZORAN

Nije se šalila.

MARKO

Jeste, znam.

ZORAN

A ja znam da nije.

Uostalom, idi pa je pitaj.

I gde je mama uopšte?

I zašto smo ovde?

Ko je ona žena što me je obukla?

I ko je ona druga, što me je očešljala?

Zašto svi plaču?

Čemu tolike sveće?

Na hiljadu pitanja, Marko svakako ne može imati odgovor. Nema ni na jedno. Ni pola. Ni polovinu jednog celog pitanja, Marko ne može da savlada. Žena mu je umrla, ubila se, i sad to treba objasniti detetu. To ne može niko.

MARKO

Zorane...

ZORAN

Marko.

MARKO

Molim te, uozbilji se.

ZORAN

Ozbiljan sam. Vidi na šta ličim. Hoću da se zovem Marko.

MARKO

Ali to je moje ime! Ti imaš svoje ime, ja imam svoje. Ti nisi ja!

ZORAN

Otkud znaš -

Da nisam?

Ko to može reći?

Ona žena, možda?

Marko tehnički, zapravo i nije udovac. On je već godinu dana razveden, iako ni on niti njegova bivša, sada pokojna žena, nisu našli načina da to objasne svom zajedničkom sinu. Zoranu, ne Marku.

Otac ćuti. Ćuti i sin.

MARKO

Da li si gladan?

ZORAN

Jesam, gladan sam. Ovde smo od jutros.

Mama ništa nije spremila. Mama nikad ne spremi ništa. Čitav dan samo sedi.

Tata, šta je njoj?

MARKO

Vidi-

Sine.

ZORAN

Mama je bolesna?

MARKO

Jeste, bolesna je.

ZORAN

Od čega?

MARKO

Od glave. Mamu često boli glava.

ZORAN

Nisam primetio. Da li je zarazno? Da li je nasledno? Da li će i mene sad da da boli? Koliko i kada? I kad će da počne?

MARKO

Zozo, sine, gde si to...?

ZORAN

Marko. Rekao sam, Marko.

MARKO

Dobro, *Marko*, gde si ti to čuo? Odakle ti to? “Nasledno”, “zarazno”, ne uče vas valjda to u školi?

ZORAN

U školi? Ne verujem.

MARKO

Pa odakle onda?

ZORAN

Šta ja znam...

Zoran slegne ramenima. Ne zna gde je to pokupio. Ili neće da kaže.

MARKO

Dobro, kad znaš to, onda možeš i da razumes da mami nije dobro. Pala je i povredila se.

ZORAN

Kako je pala?

MARKO

Na glavu.

S prozora.

ZORAN

I povredila se?

MARKO

Mnogo.

ZORAN

Je l je boli?

MARKO

Sad više ne.

ZORAN

Zato što je u komi? Ljudi u komi ništa ne osećaju. Osim što možda osećaju, a ne mogu da kažu.

Pa kada ih isključe sa aparata, oni ih tako u stvari ubiju.

MARKO

Sad još i koma i aparati, ma odakle ti to...? Zorane, niko nikog nije ubio!

ZORAN

Mama je u komi?

MARKO

Jeste Zozo, mama je u komi.

ZORAN

Nisam Zoza...

MARKO

Zorane, sad prestani. Dosta je bilo. Nije vreme. Mama je jako bolesna i može da umre. Da umre, razumeš? Znaš šta to znači?

ZORAN

Šta?

MARKO

Da ode. Da nas napusti.

ZORAN

Kao ti mamu?

MARKO

Ne, Zorane, ne tako. Da ode zauvek.

ZORAN

I ti si otišao zauvek.

MARKO

Jesam. Ali me ipak vidjaš.

ZORAN

Mama te ne vidja. Mama kaže da te više uopšte ne vidja.

MARKO

Ovo je drugačije. Mama može da ode, da se preseli na nebo.

ZORAN

Kod boga?

MARKO

Jeste, kod boga?

ZORAN

I kod andjela?

MARKO

Jeste, tako je. Kod andjela.

ZORAN

I kod djavola?

MARKO

Ma gde si pokupio sve te stvari?

ZORAN

U školi. Tako nas uče.

MARKO

Ne znam šta vas uče, ali mama ne ide kod djavola. Ne mogu da shvatim da ovako razgovaramo...

Marko ipak pristane na pravila.

MARKO

Zorane, mama je bila dobra i ona ide u raj.

Marko se oseća neverovatno glupo dok detetu koji zna šta je koma i nasledno oboljenje, spominje boga i andjela. Ali kad ih tako uče u školi.

MARKO

Mama ide kod boga i kod andjela.

ZORAN

Kako to - već ide. Pa još nije umrla.

MARKO

Nije. Ali, skoro da jeste.

ZORAN

Koliko skoro? Ti znaš kad će to da bude?

MARKO

Ne znam tačno. Ali vrlo skoro.

ZORAN

Siguran si?

Marko klimne.

ZORAN

I ja je neću više nikad videti?

Marko odmahne. Zoran razmišlja. Pokušava da shvati.

ZORAN

Nije se ni pozdravila.

MARKO

Nije stigla. Nije znala da će da padne. Da će da se tako povredi. Nije znala da će da padne na glavu.

Neka dugačka tišina. Teška, tužna. Mogla bi biti dirljiva, kada ovo ne bi bio moj komad.

ZORAN

Kako nije znala kad je sama skočila?

I ostavila pismo, gde piše da će skočiti.

I kako je živa, kad smo je upravo sahranili?

Ovo je groblje, zar ne? Mi smo sada na groblju, jer je mama umrla?

Zašto jednostavno ne kažeš tako?

Zašto jednostavno ne kažeš: Marko, mama ti je mrtva.

Jer, ona je mrtva, zar ne?

Marko na brzinu razmišlja da li da nastavi glupavu prevaru koju je započeo.

Onda od lenjosti i neke čudne nemoći pred debelim detetom od osam godina, jednostavno

odustane.

MARKO

Tako je, sine. Mama je mrtva.

Zoran, opet, kao da se se do poslednjeg trenutka nadao da će ga otac razuveriti. Kao da je mislio da će neko čudo da se dogodi. Kao da je tek sad shvatio.

ZORAN

Baš mrtva? Siguran si?

Marko klimne.

Zoza razmišlja.

ZORAN

Da li si je prodrmao? Jako, rukom?

Da li si je ubo iglom? Iz sve snage i do krvi?

Da li si joj slušao srce?

Da li joj je srce stalo?

Marko ništa ne kaže. Zoza ipak čuje nešto.

ZORAN

Onda tako reci.

Marko zagrlji sina, Zoza se, začudo, uopšte ne brani. Čute.

Neka tužna pakost progovori iz dečka.

ZORAN

Mama je sad kod djavola, jer se sama ubila. Samoubice ne idu u raj.

Zoran pogleda oca pravo u oči.

ZORAN

Znam. Učili smo u školi.

Zoran, malo debelo, tužno dete, ustane i podje kući. Svojoj novoj kući.

mrak

II

dete je debelo i mora da smrša

U Zozinoj novoj kući, vreme je večere. Marko, partijski kadar u izuzetnom usponu, budućih frustracija koje se tek formulišu, sedi za stolom i jede. To mu je prvi ozbiljni obrok u ovom krajnje napornom danu, nezadrživog hijerarhiskog ulizivanja, on onima gori, njemu oni doli. Zozin je, na protiv, sedmi. Dete svoj sedmi ozbiljni obrok jede sa neverovatnom predanošću, onom koja Milenu drži dalje od stola.

MARKO

Gde je pas?

MILENA

Ne znam. Negde.

MARKO

Nisi ga izgubila?

MILENA

Naravno da nisam.

Mislim.

MARKO

Gde je onda.

MILENA

Tu je.

Negde.

Sad sam ga videla.

MARKO

Sigurna si?

MILENA

Naravno da jesam.

Mislim.

Marko jede.

MARKO

Šta si radila danas?

Milena u odgovorima stalno okleva, kao da joj je teško da se koncentriše pokraj ovog oblapornog deteta i prilično glasnog muža.

MILENA

Ne znam. Ništa.

MARKO

Kako ništa? Nešto si radila.

MILENA

U stvari, jesam.

Čitala sam.

MARKO

Eto vidiš. I to je nešto.

A šta?

MILENA

Ne znam. U stvari, znam.

Neku knjigu.

MARKO

Koju?

Milena kratko razmišlja. I sama se iznenadi.

MILENA

Zamisli.

Zaboravila sam !

MARKO

Kako zaboravila?

Milena je kao neko dete. Ili neko pseto.

MILENA

Tako. Zaboravila sam. Nije bila zanimljiva.

Marko nastavi da jede, Zoza dosipa.

MARKO

Zašto ne jedeš sa nama?

MILENA

Nisam gladna.

ZORAN

Već je jela.

Milena zauzima nekakav majčinski ton. Potpuno bezvezan.

MILENA

Ne, dušo. Nisam.

MARKO

Nikad ne jedeš.

ZORAN

Kažem ti da je jela.

MILENA

A ja ti kažem da nisam.

ZORAN

Jesi.

MILENA

Nisam!

ZORAN

Ma nemoj. A gde je onda hleb?

Pojela si celu veknu, ništa nije ostalo.

Za mene.

Zato sada ne jedeš.

I gde bi ti stalo?

Milena bi da pokaže autoritet. Ali ga nema.

MILENA

To nije istina. Ja ne jedem hleb.

ZORAN

Hleba nema.

MILENA

Nema, jer sam ga bacila. Bacila sam hleb, da *ti* ne bi jeo.

ZORAN

Poždrala si sama.

MILENA

Poždrala?

Ja?

Kakve su to reči?

MARKO

Milena, ne svadjaj se.

MILENA

Ne svadjam se. On se svadja.

MARKO

Molim te prekini.

MILENA

Neka on prekine!

Marko gleda svoju ženu u iskrenom čudu.

MARKO

To je samo dete. Valjda toliko razumeš.

Milena bi najradije rekla "I ja sam dete", ali ne kaže.

Nego slaže.

MILENA

Razumem.

MARKO

I ne razumem zašto si bacila hleb? Kad znaš da Zoza voli.

ZORAN

Marko.

MARKO

Zozo, prekini.

ZORAN

Zovem se Marko.

MARKO

Zorane dosta je!

Zoza ubode viljuškom oca u ruku. Nema krvi, ali bezobrazluk boli.

Marko baš jaukne.

Milena se ohrabri. Vikne.

MILENA

Dete je debelo i mora da smrša!

To je stvarno istina.

Dete jeste debelo i treba da smrša. Marko prestane da jede i Zoza prestane da jede, ali samo na trenutak, samo na jedan tren. Ne gleda ni oca, ni Milenu. Spusti glavu, a digne pogled, i tako

sluša i vreba. Kao pas.

Marko gleda svoje dete.

Pa zatim kaže ono što mu je najlakše da kaže.

MARKO

To su gluposti.

On tek treba da počne da raste.

I Zoza kao po komandi, navali da proždire sve što je na stolu ostalo. Otac ga gleda, gotovo zastrašen.

MARKO

Izvući će se on. U visinu.

Marko odloži nož i viljušku, odgurne tanjir od sebe. Milena ga odmah skloni, a onda i sama sedne za sto. Baš kad ne bi trebalo.

Pažljivo prati svaki Zozin zalogaj. I Marko gleda, gotovo fasciniran.

Takva proždljivost se stvarno retko sreće.

Milena započne priču, čitavo vreme krišom motreći na Zozu.

MILENA

U stvari - dobro je da smo na svi tu.

Imam nešto.

Da vam kažem.

A Marko nije zainteresovan, Zoza sigurno nije zainteresovan, čak ni Milena nije zainteresovana. Ona ipak nastavi.

MILENA

Nisam još sasvim sigurna i trebalo bi još malo sačekati.

Ama niko. Ni ona sama sebe ne sluša.

MILENA

Ipak imam osećaj, teško da se varam.

Marko, slušaj.

Imaćemo dete.

Marko se napola probudi iz neke dubine svoje apsolutne nezainteresovanosti, želje da bude negde drugde, a ne tu kraj svoje žene i sina. Negde, gde bi, bez ustezanja i svakako bez ikakvog obzira, već odavno i bio, samo kada bi znao gde je to. Gde to “negde drugde” čovek uopšte može da bude.

MARKO

Molim?

MILENA

Trudna sam.

MARKO

To je baš lepo.

I Marko stvarno misli da je to baš lepo, uprkos svom nezainteresovanom tonu i bio bi srećan, kad bi znao kako se to postiže.

MARKO

Zar ne Zoza? To bi bilo divno?

Zoza konačno prestane da jede.

ZORAN

Šta?

MARKO

Da dobiješ sestru ili brata?

ZORAN

A, to? Pa...

Da.

Milena se obraduje. Gotovo razneži nad debelom spodobom.

MILENA

Stvarno tako misliš?

Zoza klima glavom.

ZORAN

Jako bih voleo.

MARKO

Ali još nije sigurno?

MILENA

Gotovo da jeste.

MARKO

Mora da se sačeka?

MILENA

Sasvim, sasvim malo.

MARKO

Da ne bude opet – ?

Milena ga prekine.

MILENA

Ovog puta ne.

Zoza, naravno, razume razgovor odraslih. I argumente i sumnju. Posebno strah.

MARKO

Ipak, nisi sigurna ?

MILENA

Kažem ti da znam.

Onda svi malo ćute.

MILENA

Dobro. Da sačekamo još malo.

I tu je Milena htela da uzme poslednju jabuku iz činije na stolu, da je zagriže i time svojoj sumnji da jedan sasvim neobavezan ton.

Ali za jabukom posegne i Zoza.

Dograbe je u isto vreme.

Ona svojom rukom, on debelom šakom.

Ovde niko neće popustiti.

MILENA

E, pa Zozo, ja sam bila brža...

ZORAN

Nisi.

MILENA

Jesam.

ZORAN

E, baš nisi.

Milena se nekako usiljeno nasmeje.

MILENA

E, baš jesam.

ZOZA

Nisi.

Milena vikne.

MILENA

JESAM!

Milena i Zoza se otimaju oko jedne šugave jabuke. Kao u bajkama o maćehama i odvratnoj deci.

ZORAN

Pusti, pusti! Ostavi!

MILENA

Neću da ostavim. Dosta si jeo!

ZORAN

Ostavi kad ti kažem!

MILENA

Marko!

ZORAN

Tata!

Marko bi sada morao da presudi. Što mu, ipak, ne pada na pamet.

Jednostavno ustane od stola.

MARKO

Moram da idem.

Zoza se okrene, Milena iskoristi prilliku i otme detetu jabuku. Brzo je zagriže.

ZORAN

Tata, vidi je!!!!

Marko zato i odlazi, da je ne bi video. Izlazi, ne osvrćući se.

MARKO

Imam posla.

Milena i Zoran ostanu sami. Milena ponosno stoji i grize svoju jabuku.

Zoza je samo gleda. Onda tako tužno zaplače.

Sve provali iz njega, sva tuga ovog sveta.

Milena ne zna šta će.

MILENA

Zozo, Zorane, ne plači, molim te !

Nisam htela, nisam tako mislila.

ZORAN

Jesi.

Mislila si.

MILENA

Nisam, kad ti kažem.

Na.

Evo ti jabuka.

Milena mu pruža poluoglodanu voćku. Kao da je poslednja, zaista ljudi, kao da nema druge !

Zoza ipak neutešno plače.

ZORAN

Sad je ipak kasno.

Zoran šutne jabuku.

Jecajući izadje.

Milena nije kriva. Nije mislila. Ili ipak jeste, malo.

Sad se kaje.

mrak

III

vi, naravno, razumete da ja govorim o psima?

Klupa ko klupa. Ova je u parku.

Na klupi sedi sredovečna žena, zarozana, neoočešljana, možda čak i neumivena. Kučkarka.

U parku puno pasa. Četiri su njena.

Možda ne treba da objašnjavam, ali ipak ću reći: psi na sceni nisu neophodni. Dovoljno je da znamo da su tu.

KUČKARKA

Najvažnije je da obrok uvek bude u isto vreme. Jedan ujutru, jedan uveče i ništa između. Samo voda.

Sedite, dušo.

Milena, koja je do maločas stajala oklevajući kako da izbegne razgovor sa nepoznatom neumivenom osobom, mora da sedne.

Kučkarka zvizne.

MILENA

Samo voda, znači. Pokušaću... Mada ne verujem. On voli da jede, jednostavno proždire.

Kučkarka vikne nekome.

KUČKARKA

Ne to! Ne!

Zatim nastavi da objašnjava Mileni.

KUČKARKA

Tako vole da se isprljaju, da se uvaljaju u neku štroku. Uvek nadju najgore mesto za igru. Ne, Matija, ne! Matija!!! Šta je mama rekla?

Kučkarka viče u daljinu.

KUČKARKA

Juče je pronašao neku crkotinu i u nju se uvaljao. Tako je strašno smrdeo.

Na smrt.

MILENA

To je odvratno.

Šta ste uradili?

KUČKARKA

Uzela sam onu crkotinu u nagurala mu pod nos. I ljutim, odrešitim tonom rekla: "sram te bilo, Matija, sram!"

Posle sam ga oprala. Sva sam se usmrdela.

Na smrt.

MILENA

Užasno. Mislite da je shvatio?

KUČKARKA

O, kako je shvatio, nego da je shvatio ! Kad dobije dve po guzici, znate kako sve razume.

On je jako pametan.

U tome je i problem.

I najstariji. Autoritet.

Posle mu se braća ugledaju na njega.

Kučkarka ućuti, ali samo na kratko. Koliko da pomiriše svoje ruke i da se zgrozi.

KUČKARKA

Tako strašna crkotina.

MILENA

Matija znači ima braću?

KUČKARKA

Luku, Marka i Jovana.

Kučkarka pojasni svoj izbor.

KUČKARKA

Vrlo sam pobožna, znate.

A vi?

MILENA

Ja?

Pa, ne znam u stvari.

Ja sam mislim - ništa.

I nemam nikog.

Moj muž ima Zorana. Onog malog, debelog. Što se igra s psima.

Kučkarka ne sluša baš pažljivo. Stalno više negde u daljinu.

KUČKARKA

Jovane! Jovane, ostavi to! Nemoj da mama ustaje!

Ništa ne slušaju. Više ih je.

Udruže se, pa me muče.

MILENA

Zoran nema s kim da se udruži, a ipak me muči.

KUČKARKA

Ja to, u stvari, samo tako kažem. Inače, ne znam šta bih bez njih.

Bez mojih dečaka.

Bez moja četiri momka.

Bez četiri zlata mamina.

Oni su meni sve.

MILENA

To je ipak drugo. Vi ste ih rodili.

KUČKARKA

Da znate da jesam.

Kučkarka onjuši svoje ruke.

KUČKARKA

Kako strašno smrdim.

Mirišem na smrt.

MILENA

A gde su oni sad?

KUČKARKA

Ko to, dušo?

MILENA

Gde su vaša deca?

KUČKARKA

Kako gde. Pa tamo. Debeli ih gnjavi.

Marko, ne liži dečka! Marko!

Milena gleda. Ne razume. Zoza se, na protiv, odaziva.

ZORAN

Molim?

Ko me zove?

Šta hoće od mene?

Zbog čega me gnjavi?

Kučkarka posmatra debelog. Pa Milenu. Zatim pita.

KUČKARKA

Vi, dušo. Naravno razumete?

Da ja govorim o psima?

mrak

IV

Vama godine stvarno nešto znače?

Milena i Dragan u Draganovoj dečijoj sobi. Mnogo tužnih detalja iz detinjstva u prašnjavoj sobi čoveka koji se u svojoj petoj deceniji vratio da živi kod roditelja. Kao da života nikada nije ni bilo.

Milena i Dragan sede na ulubljenom dečijem krevetu, tela su im upala u stari dušek, kolenima dodiruju brade.

Osim detalja iz sasvim ranog detinjstva, u sobi ovog muškarca nema ničega što ukazuje na vreme posle. Ništa što govori da je ovaj čovek ikada odrastao.

Nikakvih knjiga, fotografija, tragova: u ovoj sobi zapravo nema ničega što bi potvrdilo da je Dragan, nakon šeste godine života, ikada ušao u sedmu. Ili u osmu. U bilo koju.

U Draganovoj sobi vreme je stalo - pre prvih slova, pre prvih vaški, pre prvog pravog socijalnog života. I tu će i ostati.

Milena se, ipak, oseća potpuno normalno. Kao da je ovo okruženje ni malo ne čudi.

DRAGAN

Izvinite zbog psa malopre.

MILENA

Niste vi krivi. Naša kuja ima teranje. Svi psi skaču na nju. Posebno veliki.

DRAGAN

Ovaj moj je prgav, jedva sam ga zadržao. Uopšte me ne sluša. Ne voli me - ne volim ga.

To je bilo pseto moje majke.

Sad je mama umrla, pa su meni ostali.

I otac i pas.

MILENA

A tako ...

DRAGAN

Tako.

Milena i Dragan malo ćute. Smišljaju šta bi jedan drugom još rekli.

DRAGAN

U svakom slučaju, izvinite.

MILENA

U redu je, stvarno.

DRAGAN

Malo je glupo.

Pozvao sam vas da svratite, a nemam ni čime da vas poslužim.

MILENA

Nema veze. Ne bih ništa.

DRAGAN

Nisam očekivao. Da ćete prihvatiti.

MILENA

Možda nije trebalo?

DRAGAN

A, ne, baš je lepo.

Susedi smo.

Nekako je ljudski.

Milena ga malo gleda, iz čista mira vikne.

MILENA

Ja sam udata.

DRAGAN

Pa šta onda?

MILENA

Ništa.

Samo kažem.

DRAGAN

A vaš muž je naduven.

MILENA

Da znate da jeste.

DRAGAN

Uobražen, pun sebe.

MILENA

Kažem vam da znam.

DRAGAN

Nikada ne kaže “dobar dan”.

Na stepeništu, kad ga sretnem.

MILENA

Meni bi rekao, ipak.

Ali ga ne srećem.

DRAGAN

Ja ih sve znam. Njega ipak najmanje.

MILENA

Koga to -

sve?

Dragan iz džepa vadi kesu sa hašišom, rizle i duvan.

Milena gleda začudjeno.

DRAGAN

Ne smeta vam?

Milena samo slegne ramenima.

DRAGAN

Sve ih znam, još od onda.

I kad su bili mladi.

I kad su verovali.

Kad su bili živi.

Godinama radim s njima.

To mi je, razumete, posao.

Dragan joj pruži džoint. Milena malo okleva.

MILENA

Nisam pušila od osnovne škole.

DRAGAN

Osnovcima valjaju djubre. Čisti otrov. Deca su glupa, ne znaju razliku. Ovo je drugo, probajte.

Slobodno.

Dragan insistira. Milena uzima džoint. Nije sigurna.

DRAGAN

To je za odrasle.

Milena povuče dim. Ne kašlje, ne guši se, ništa od tih klišea. A i šit je dobar.

Milena razgleda oko sebe, zainteresovano.

Razgleda stare postere, starih fudbalera.

MILENA

Vi radite?

DRAGAN

Radim.

MILENA

A šta?

DRAGAN

U stvari.

Ni sam ne znam.

MILENA

Razumem.

DRAGAN

Mnogo radim. A ne znam ni šta.

Ni zašto.

MILENA

Znam.

Ako Dragana neko u ovom času razume, to je onda Milena. Tako ona misli.

MILENA

To razumem.

DRAGAN

Stvarno ? To je ovde retko.

Nas niko ne voli.

MILENA

Vas?

DRAGAN

Nas.

Kerove. Drotove. Pse.

Ljudi laju, kad nas ugledaju.

Dragan veselo pojasni.

DRAGAN

Ja radim u policiji.

Razumete ?

MILENA

U policiji!!!

E sad se Milena zagrcne i guši. Refleksno baca džoint, koji padne iza kreveta. Počinje slepstik.

DRAGAN

Šta vam je ?!

MILENA

U policiji ! Policiji !!!

DRAGAN

Zapalićemo se!

Dragan se zavlači ispod kreveta, izvlači još uvek zapaljeni džoint.

MILENA

Ja sada moram da krenem. Strašno žurim.

Negde.

DRAGAN

Smirite se. Sedite. Ovde nema ko da vas vidi.

Ovde niko nikada ne zalazi.

Ovde niko nikada nije bio.

Ono čega se normalan stidi, Draganu je razlog za ponos.

DRAGAN

Osim toga, to nije moj posao. Nije moj nivo. Ja radim druge stvari.

Velike.

Ozbiljne.

Strašne.

Mračne.

Opasne.

Budala.

*Dragan Mileni pruža onaj isti džoint. Dim Mileni tera suze na oči.
Slepstik, kažem vam.*

MILENA

Svejedno. Neću više.

DRAGAN

Još jedan dim?

Milena odmahuje glavom.

DRAGAN

Još samo jedan?

MILENA

Ne.

Dragan gasi džoint.

DRAGAN

Mnogo me je iznenadio njegov uspeh. Ranije se nije isticao. Nije obećavao.

MILENA

Ama ko?

O čemu govorite ?

Ko ?

Ništa ne razumem.

DRAGAN

Pa, vaš muž.

Nikad nije bio važan. Onda, kad je bilo važno.

MILENA

Moj muž ?

A.

On.

Milena se malo nasmeje. Ne previše. Ko vam je rekao da verujete u kliše o duvanju?

DRAGAN

Pa šta kažu, da li će postati ministar?

Milena se još jednom zasmije.

MILENA

Hoće.

Ne, ne, neće!

A onda se zamisli.

MILENA

U stvari -

Ne znam tačno.

DRAGAN

Neće da vam kaže?

MILENA

Hoće. Rekao je. Rekao mi je nekoliko puta.

Samo što ja -

uvek zaboravim.

DRAGAN

Tako je i bolje. Bolje je da ne znate.

MILENA

Ma, da ne znam – šta?

Dragan ne odgovara.

Ili ga Milena više ne sluša. Gleda oko sebe.

MILENA

Ovde je stvarno čudno.

Vi znate da su svi ovi ljudi mrtvi ?

Ti fudbaleri u tesnim dresovima, u kratkim pantalonama, ti ljudi cijje se genitalije ocrtavaju kroz sinttičku tkaninu, vi naravno znate:

Sada su svi mrtvi.

Milena se priseti.

MILENA

E, a -

Koliko vi.

Stvarno imate godina?

DRAGAN

Zašto to pitate?

Kako to *stvarno*?

Zašto je to važno ?

Zbog čega da brojim ?

Milena je već zaboravila da je nešto pitala.

MILENA

Ovde je ipak čudno.

A zamislite, ja se uopšte ne čudim.

Dragan iznenada zaurla.

DRAGAN

Marš džukelo!

Pogodi cipelom vrata. Milena prosto odskoči.

DRAGAN

Stalno se šunja. Samo sluša.

Nemam svoj mir.

MILENA

Mislite da vas razume?

DRAGAN

Razume, naravno. Nije malouman. Samo ne čuje dobro.

MILENA

Koliko je zapravo star?

DRAGAN

Vama godine stvarno nešto znače?

MILENA

Moja kuja ima godinu dana.

DRAGAN

Moj će sada sedam.

MILENA

A već ne čuje...?

DRAGAN

Ko?

MILENA

Vaš pas.

DRAGAN

Čuje besprekorno. To je lovac.

Dragan vikne iz sve snage.

DRAGAN

Čujem te, pseto radoznalo! Bolje bi ti bilo da ti ne izadjem!

Milena okleva. Dragan je gleda zbunjeno. Zatim pojasni.

DRAGAN

Vi, naravno, razumete da ja govorim o ocu?

Milena ne reaguje.

Uopšte.

mrak

V

Razbole se lisica

Milena ide nekud, s detetom i psom.

Korača ka klupi, pokraj koje zidić. Na zidiću Milica, do maločas uplakana.

Sad se stvarno smeje. Smeje se i puši.

Milena je ne vidi, što je i normalno. Milica je mrtva.

ZORAN

I onda?

MILENA

Šta?

ZORAN

Još si trudna?

MILENA

Jesam.

ZORAN

Nisi se predomislila?

MILENA

Ma, kako to misliš?

ZORAN

Promenila mišljenje?

MILENA

Naravno da nisam.

ZORAN

Pokajala?

MILENA

Nisam!

ZORAN

Odustala od ideje?

MILENA

Marko, ne gnjavi.

Trudna sam i tačka.

ZORAN

Dobro, samo pitam.

Milena i Zoza razgovaraju kao dva deteta sa problemom. Samo jednim, zajedničkim.

ZORAN

Ipak, imaš još vremena. Da skočiš u pesak. S onog zidića.

Krv sama poteče.

MILENA

Da znaš da baš neću. Trudna sam i rodiću.

Ti pričaj šta hoćeš!

ZORAN

Ne kažem ja ništa.

Milenina kuja ima teranje. "Radosna je" kako kažu babe.

Milena i Zoza pažljivo posmatraju, zainteresovani i zgađeni, u isti mah.

MILENA

Ovaj kuja nema srama. Pogledaj samo kako podiže rep.

ZORAN

Vidim. Zašto to radi?

Šta joj to znači?

Zbog čega je takva?

MILENA

Kako ja da znam?

Milena sedne. Zoran nešto radi s psom. Deluje kao da je muči, a kučka to ipak voli.

Milica, što se dosad samo bezvezno cerekala, počne da peva. Glasno. Milena osluškuje.

MILICA

Razbole se lisica,

suši se ko grana,

lečili je lekovima,

dve godine dana.

Milena se osvrne. Ugleda Milicu, pa prosto skoči.

Milica je ipak prva žena njenog muža.

I da nije mrtva, stvar bi bila za skakanje.

MILICA

Lečili je brižljivo,

nekoliko dana.

Aj-jaj-jaj-jaj-

jaj-jaj!

Aj-jaj-jaj-jaj-

jaj-jaj.

Milena je u priličnom šoku. Zamislite sebe kako gledate mrtvu ženu koja peva.

I još tu glupu pesmu. Zoza, na protiv, ništa ne čuje.

To debelo dete ima salo i u ušima !

ZORAN

Ako se predomisliš, mogu da te gurnem sa onog zida. Samo reci.

MILENA

Zaveži! Slušaj! Slušaj ovo!

Milica nastavlja.

MILICA

Ali bolest prokleta,

sve je jače steže,

zato lisac leševe,

u fijaker preže.

MILENA

Čuješ!?

ZORAN

Šta da čujem?

MILICA

Zato lisac zečeve,

u fijaker preže.

Aj-ja-jaj-jaj-

ja-jaj.

Aj-ja-jaj-jaj-

ja-jaj.

Milena ustaje. Krv joj sasvim tankom mlazu krene niz noge.

MILENA

To ste -
vi?

Kako to?

MILICA

Ja u stvari mislim, da možemo na "ti". Bilo bi u redu. Mislim da je normalno.

Milici je smešno.

MILICA

Imaš moga muža, imaš moje dete.

To nas čini gotovo rođjacima.

Zar ne?

MILENA

Zozo...

Zoza na to ime ne reaguje. Milena se odmah ispravi.

MILENA

Marko, Marko!

MILICA

A, ne! To ne! To ime je moje, nije tvoje !

Milena se ne obazire. Koliko može. Viče.

MILENA

Marko, slušaj me!

ZORAN

Šta je bilo? Šta ponovo hoćeš?

Zašto tako urlaš ?

MILENA

Pogledaj tamo!

ZORAN

Gde?

MILENA

Tamo! Tamo! Nisi slep!

ZORAN

Dosadna si. Tamo nema ničeg.

MILENA

Zozo, pogledaj.

Zoran stisne zube i zaurla gotovo nerazumljivo.

ZORAN

MA-RKOOOO!!!

MILICA

Marko, pogledaj mamu.

ZORAN

Gde da gledam, glupačo? Vidiš da ne vidim ništa!

Milica prilazi svom detetu. Hoće da ga zagrlji. Dete je zaista ne vidi ili se strašno dobro i surovo pravi. Gura od sebe mrtvu majku, kao da hoće da zbací kaput s ledja.

MILICA

Sine, to sam ja. Tvoja mama.

ZORAN

Ne vidim ništa! Razumeš, NIŠTA!

MILICA

Tu sam, sine. Ja sam tu.

Zoza odgura od sebe ženu koju ne vidi. Nastavi da se grubo igra sa psom.

MILICA

To sam ja,

sine.

Tvoja mama.

Mama je pogrešila. Nije dobro razmislila. Nije znala šta bi.

Tako je odlučila, a da nije znala,

kako će da boli.

Milica grli svoje dete. Zoran kao da joj ipak dozvoli, kao da malo popusti, kao da pristane da na trenutak, sve ponovo bude kao nekad.

MILICA

Stošno sam te se uželela.

I mnogo bih želela,

da popravim grešku.

Milica grli dete. Zoza je snažno gurne. Iz sve snage, iz sve svoje surovosti. Zbaci sa sebe mrtvu majku. Viče na Milenu.

ZORAN

Šta hoćeš od mene,

ženo!

MILENA

Ali nisam ja...

ZORAN

Moje vreme još nije došlo.

MILENA

Ali to nisam ja!!!

Okrene se Milici.

MILENA

Ti mu reci! Ti si mu majka ! Reci mu, reci! Reci sad!

MILICA

Kako da mu kažem?

Odakle da počnem?

MILENA

Lepo mu objasni. Gde si bila do sad. Šta se to dogodilo.

A stvarno je čudno, priznaćeš.

Svi misle da si...

MILICA

I ja sam mislila. Ali vidiš, nisam.

Ili možda jesam.

Ne znam.

Milica glasno razmišlja. abraja. Preispituje se.

MILICA

Ništa mi ne fali.

Ništa ne nedostaje.

Život nije tako važan.

Smrt je ipak neutralna.

Nije strašna. I ne boli mnogo. Onda, kad se desi.

Samo mi dete.

Strašno nedostaje.

Milena klima glavom, ponavlja. Ili priča svoju priču.

MILENA

Samo mi dete
strašno nedostaje.

Milica pokušava još jednom da zagrlj svog sina.

MILICA

Sine, to sam ja. Ja sam tvoja mama !

Zoja poslednji put, energično i jako, zbacila taj stari kaput s ledja.

Milica ostane sa rukama u vazduhu. Maše tako na prazno. Kao da joj je dete, ne daj bože, ne postoji. Kao da joj je dete, a ne ona, duh.

Milica se uspravi. Prihvati udarac, izdrži. Možda malo zaplače, ali nisam sigurna. Neprijatno mi je da zagledam. U svakom slučaju, ja bih zaplakala. Možda i ne bih, ne znam.

MILICA

Kako brzo raste! Pogledaj ga samo.

MILENA

Brzo se i goji.

MILICA

Pa kad je proždrljiv. Moraš da ga nadgledaš.

MILENA

Ko da je to lako.

MILICA

Pa šta drugo radiš?

MILENA

Mnogo drugih stvari. Ne znam tačno kojih. Mogla bih da nabrojim. Ako baš hoćeš.

Samo-

Neki drugi put.

MILICA

Milena, obriši se. Imaš krv po nogama. Ide ti krv iz tebe.

Milena se trgne, zagleda krvave tragove po nogama. Briše se.

MILENA

Nisam to ja. To je moja kučka.

Došla joj je želja, ostavlja tragove svuda.

Moja kuja tako mnogo krvari, da se stvarno bojim za nju.

MILICA

Tvoj pas je dobro. Tebi nešto fali. Nešto ti nedostaje. Znaš?

Milica sa tugom gleda u svoje dete.

MILICA

Stvarno se strašno ugojio.

mrak

VI

Ti, naravno, znaš, šta ja tačno radim?

Večera u Zozinoj novoj kući, na koju se već, uglavnom, navikao. U svakom slučaju, apetit ne trpi.

Zoza proždire, Marko i Milena stoje. Fascinirani gledaju.

Zoza jede. I jede. I jede.

Marko iznenada shvati da strepi pred proždrljivim detetom. Da ga se boji. Da je paralisiran strahom i strašnim nerazumevanjem pred sopstvenim sinom.

MARKO

Jer, šta ako jednog dana, moj sin ne bude mogao da se zaustavi? Šta ako jednom jednostavno samo nastavi da jede i onda kada više ničega ne bude u tanjiru. Šta ako jednostavno pojede tanjir, viljušku i nož, korpu za hleb i salвете. Pa zatim predje na sto, stolice, čitav ovaj odvratno dizajnirani nameštaj, šta ako sažvaće metalne police, čajnik od srebra izlozen u vitrini, staklo na prozorima, parket sa podlogom, zavese i kreč sa zidova? Šta ako zatim navali na ljude, na oca i maćehu, koji zatečeni pred ovim monstrumom, tada već deformisanim od progutanog metala, lakiranog drveta, plastike i porcelana, jednostavno neće umeti da se brane? Šta ako se to zaista dogodi?

Kada ga ovako gleda, Marko misli da to i nije tako nemoguće.

Marko još misli - ovo dete će umreti od stomaka.

To i kaže.

MARKO

Ovo dete će umreti od stomaka.

MILENA

Neće, ne brini.

MARKO

Progutaće jednom nešto, što neće moći da svari.

MILENA

Neće, ne brini.

MARKO

Mene, na primer.

MILENA

Kako znaš?!

MARKO

A kako ti znaš da neće? Moraš da ga nadgledaš.

MILENA

Ko da je to lako.

MARKO

A šta drugo radiš?

MILENA

Pa, u stvari, ne znam.

MARKO

Ja za to nemam vremena. A nemam ni želje. To nije moj posao.

MILENA

Ne znam gde mi vreme odlazi. Tako brzo teče. Okrenem se oko sebe, možda samo dva put.

I već je noć.

MARKO

Stvarno, Milena. Šta radiš po čitav dan ?

MILENA

Kažem ti da ne znam.

ZORAN

Ja znam.

MILENA

Polako, zagrcnućeš se.

ZORAN

Hoćeš da ti kažem?

MILENA

Polako, Marko, ne pričaj s punim ustima.

ZORAN

Ne radi ništa.

Samo tako sedi.

MARKO

Ne zoveš ga valjda stvarno Marko?

MILENA

Pa kad tako hoće. Šta da mu ja radim?

MARKO

Ali JA sam Marko. To je moje ime!

MILENA

Pa budi i ti.

Ko ti pa brani?

MARKO

Kako sad « I JA ». Kako misliš « I JA »?! Samo ja sam Marko !

MILENA

Je l tebi to stvarno, baš toliko važno?

Što se samo ljutiš? Stvarno si ko dete!

A zar nije bolje, kad se lepo slažemo?

Milena okleva, pa ipak pomazi Zozu po glavi.

Gleda dete kako zadovoljno jede. Ne zna šta bi rekla..

MILENA

Žvaći ipak malo. Ne gutaj komade.

MARKO

Slušaj me, Milena. Treba da razgovaramo. Hajde, molim te, sedi.

Zoja prestane da guta nesažvakanu hranu. Zaustavi se na trenutak, ne dize pogled, vreba.

MILENA

Dobro. Sedi ti prvi.

MARKO

Ne, ti prva.

MILENA

Ne, ti prvi.

MARKO

Prva ti.

MILENA

Prvo ti.

MARKO

To je glupo. Detinjasto.

MILENA

Ne bojiš se, valjda?

MARKO

To je smešno. I nezrelo.

MILENA

Onda sedi. Prvo ti.

MARKO

Dobro, dosta! Evo, sešću ću prvi.

Marko ne sedne. Ne pada mu na pamet.

MILENA

Stvarno ga se bojiš.

MARKO

A ti ne? Baš nikad?

Marko, opasni političar od koga strepi pola glavnog odbora njegove moćne stranke koja drži čitavu državu u šaci, evo ipak strepi pred osmogodišnjim sinom.

Da ga ne pojede.

Neobično, priznajem.

Marko se nakašlje.

MARKO

Vidi, sine... Tata bi hteo nešto –

Mileni da kaže.

Zoza ustaje od stola.

ZORAN

I Milena mora
nešto da ti kaže.

MILENA

Ma nemoj, šta to?

ZORAN

Sama izaberi.

Ili hoćeš ja...?

MILENA

Imam hleb za tebe. Kod mene u sobi. Ispod prekrivača, uvijen u krpu. Na dnu od plakara.

ZORAN

Baš sam nešto gladan. Pojeo bih cebe.

Zoza odlazi. Milena dovikuje.

MILENA

Nemoj ono toplo!

Milena se smeje.

Marko misli ozbiljno.

MARKO

On to misli stvarno?

MILENA

Nemoj da si blesav. To je tvoje dete, nije neki monstrum.

Marko ne kaže ništa. Ne potvrdi. Sedne.

MARKO

Skloni ovo, molim te.

Milena samo odgura ostatke masakriranog obroka na jednu stranu stola. Ništa ne počisti, ništa

ne raskloni.

Marko razgleda. Nema komentara.

I Milena razgleda masne ostatke na stolu.

Sama zaključí.

MILENA

Nisam neka domaćica.

MARKO

To nije važno.

MILENA

Trudnoća me zamara.

MARKO

Potpuno razumem.

MILENA

Šta si ono hteo?

MARKO

Vidi, da ti kažem. Ti, naravno, znaš, šta ja tačno radim?

Milena nema pojma. Klima glavom.

MILENA

Naravno da znam.

MARKO

Nemaš pojma, je li tako?

MILENA

Pa znam da si ministar.

MARKO

Nisam još.

MILENA

Ali ćeš da budeš. Ili ne?

MARKO

Još uvek se ne zna.

MILENA

Za tebe se zna. Svi mi kažu. Svi govore isto.

MARKO

Šta govore?

MILENA

Pa to.

Da si važan.

Ne znam sve detalje.

Milena se odjednom razljuti.

MILENA

Pa kad me ne zanima! To što ti radiš, to što vi tamo radite, to mene ne zanima. To nikome ne donosi dobro, to nikog ne zanima. Nikog osim vas!

MARKO

Ne ljuti se. Ne viči. Znaš da ja to cenim, to što se ne mešaš. Nije to za žene.

MILENA

Ti se tamo tučeš?

MARKO

Otkud ti sad to?

MILENA

Kad nije za žene...

MARKO

Milena, vidi. Da ti kažem ozbiljno. I bez preterivanja. Ako mi daju to mesto, ako me postave tamo, trebalo bi da znaš.

To što ću da radim, neće biti igra.

Mnogo je opasnih ljudi, mnogo novca u pitanju.

To što ja radim, može nekoga skupo da košta. Nekome, naprotiv, mnogo da donese, razumeš?

To što ja radim može da me skupo košta. I, naprotiv, puno da donese.

Znaš?

Moraš da znaš da mi prete. Prate me i slušaju. Nude i pritiskaju. Kopaju po smeću. Traže nešto, bilo šta. Sve bi mi dali i sve uzeli, odjednom. Da li me razumeš?

Moraš da razumeš, Milena.

MILENA

Razumeću. Već razumem.

Samo mi reci-

A ko?

Ko ti to preti?

Ko to pretura i traži?

I šta može da nadje?

MARKO

To se nikad ne zna, Milena.

To su oni. Oni ili mi.

Oni, oni, Milena.

Razumeš?

Milena ne razume. I ja bih mnogo volela, da tako ne razumem.

MILENA

Čak i da razumem, jedno ne razumem: šta nam to sve treba, Marko?

I da sve razumem, jedno ne razumem: šta nam više treba, Marko?

MARKO

Nisam ni mislio da možeš da shvatiš. Da ti išta ikad možeš da razumeš.

Moram da idem. Imam puno posla.

Na drugom mestu, Milena.

mrak

VII
strano telo

Milena sedi na ivici lekarskog kreveta. U onoj ponižavajućoj košuljici za ginekološku pregled, koja, samo ako pokuša da ustane, uopšte neće sakriti pubis.

Milena mora da sedi. Sedi pogrbljena.

Jednom rukom drži metalnu posudu u kojoj nešto metalno zvecka.

Milici se gadi da to nešto dodirne rukom, naginje posudu levo i desno, zagleda nešto metalno sa svih strana.

Doktor sedi na stolici kraj nje.

MILENA

Ne znam.

DOKTOR

Znate li šta to može biti?

MILENA

Ne.

DOKTOR

Ne prepoznajete strano telo, pronađeno u vašoj šupljini?

MILENA

Ja ne nosim burmu.

DOKTOR

Liči na prsten.

MILENA

Moj muž nije želeo.

DOKTOR

Nemate burmu?

MILENA

Šta li je ovo?

Milena iskreno začudjena zagleda burmu, koju nikad nije imala, u posudi kojom mlati levo i desno.

MILENA

U svakom slučaju, moje nije.

DOKTOR

Ne znate kome može da pripada?

MILENA

Recite?

DOKTOR

Znate li kakve posledice strano telo ove vrste može da ostavi na vaše organe?

Može izazvati sterilitet.

Možete zauvek ostati nerotkinja.

Sterilna, jalova žena.

Razumete?

Milena ga gleda kao da ne shvata. Taj pogani rečnik, ni ja ne razumem.

MILENA

Kako može tu da se zaboravi?

DOKTOR

Da nije neko zaboravio?

MILENA

Mislila sam da sam trudna.

DOKTOR

Da li ste osećali neke promene?

MILENA

Menstruacija mi je kasnila. Do juče.

DOKTOR

Da li ste imali simptome trudnoće? U svakom slučaju bi me čudilo da jeste.

Milena gleda Doktora, kao apsolutnog ludaka.

MILENA

Imala sam mučnine. Vrtoglavicu, povraćanje. Jela sam krastavce, oticale su mu grudi. Kupila sam dve haljine i veš za trudnice. Razmislila sam dobro kakva majka želim da budem i odlučila da ću dugo dojiti. Najmanje godinu dana. A možda i duže, možda i mnogo duže.

Zatim, da ću odmah roditi drugo. I treće.

Svima sam rekla i svi su se radovali.

Muž me je voleo.

I dete tuklo iznutra.

A onda sam rodila prsten.

Doktor piše nekakav recept. Onim uobraženim, lekarskim stilom.

Duva u pečat, udara njime nasumično, odcepi papir iz bloka i pruža ga Mileni.

DOKTOR

Ovo je prevencija. Za moguću infekciju. Tu vam sve piše.

MILENA

Ipak ću jednog dana moći da zatrudnim?

DOKTOR

Ne znam da li vas još nešto zanima?

Milena zagleda doktorove ruke. Prste i dugačke, špicaste nokte.

MILENA

Ti odvratni nokti... Ne smetaju vam kad radite?

DOKTOR

Šta tako uporno gledate?

mrak

IX
barbelo

Klupa na groblju. Može ona ista. Na klupi Lutalica, sa njim njegov pas.

Izašli iz nekog zlatnog tunela,

tamo iza zlatnih vrata,

do kojih vode zlatni zidovi,

gde u vazduhu leti

zlatni prah.

Oboje imaju žutu očerupanu dlaku, oči žute, kožu požutelu, nokte skoro žute, beonjače sasvim.

Dva jadona stvorenja, što se nikad ne razdvajaju.

Lutalica govori, kao da objašnjava porodični album.

LUTALICA

Ovo ovde, to sam ja. Ovo pored, to je moja mama.

“Mama” zevne. Pokaže žute zube.

LUTALICA

Mi živimo tu.

Odmah pored vas.

Nismo znali da ćete naići.

Da smo znali

da ćemo

da imamo goste,

onda bismo nešto možda i pripremili.

Neku tačku. I alkohol. Malo hrane, možda.

Malo nam i treba.

Ja ne jedem ništa, mama ipak mora.

Stara je i bolesna-
često.

A naprotiv, ja sam
apsolutno zdrav.

Čak i kada ne izgledam tako.

Živimo tu, jer tu nam je dobro. Ljudi i kad dolaze, ne misle na nas.

Ljudi na groblju strašno plaču, znate li?

Neki se svadjaju. Viču na grobove. Ljute se i kunu.

Kao da to može,
nešto da promeni.

Mi smo ovde mirni, moja mama i ja. □Niko nas ne gleda, niko ne sažaljeva.

Mi nismo za žaljenje! I mi smo isto što i vi.

Samo nam je život pobjegao negde.

Pa ako ste vi, onda smo i mi.

Za žaljenje, mislim.

Moja mama i ja šunjamo se noću između grobova. Ljudi su čudni i misle da leševi jedu. Posebno
da piju i puše

strane cigarete.

Ljudi dolaze da posete mrtve, pa im onda ostave:

mного hrane

i još više pića,

cigarete,

kafu,

šećer, slatko,

ratluk.

Kao da će mrtvi da ugoste nekog.
Kao da to pravda, što ih nema češće.

U početku živi dolaze mrtvima stalno.
Na sedam dana, na četrdeset dana, šet meseci, na punu godinu.
To posle ipak,
bude mnogo redje.
Nekada na rođendan, nekad na godišnjicu.
Zatim sve manje.
Pa onda i nikad.
Tako je i bolje.

Mrtvi imaju pravo na svoju samoću.

Živi mrtvima ovde ostavljaju svašta: □ cipele, kapute, šešire i knjige.
Nekad i novine. Uvek jučerašnje, nikad one od danas.

Upale sveće, otplaču malo,
obrišu se, useknu,
pljunu i zaborave.

Noću,
kada svi odu,
moja mama i ja obidjemo parcele i nadjemo svašta.
Ja cigarete - mama neku hranu.
Ja neku flašu - mama nešto slatko.

Iako, čitao sam u jednom stručnom kinološkom časopisu, da za psa nije dobro da jede šećer. Da je šećer beli ubica i da pas od njega može da oslepi.

Svejedno.

Mama ima već sedamnaest godina i nema više zašto da živi. Ni šta da gleda.
Ja sam dosta ružan, život nije lepši.

Pa mislim: nek jede, kad voli.
Bolje je da skapa zadovoljna,
nego ovako,
kao ja.

Noću, kada pljušti, spavamo u kapeli.
Mama ne voli, plaši se, pa zavija.
Nekada se ljutim, pretim da ću udariti.
A kako mogu, da udarim majku?

Leti, kad je lepo, spavamo pod zvezdama. Gledamo u nebo, kao u Bogorodicu.
A ona nas zagrlj svojim plavim kaputom, a ona nas pogleda svojim sjajnim očima, ona nam kaže
- bez straha, deco, bez straha !

Ja onda stavim mami glavu na stomak, utonem u njen trbuh, potonem u staru kožu, medju njene
sparušene sise.
Potonem u toplinu i spavam mirno.
I tad mi je najlepše.

Niko me nije oterao, niko ništa nije učinio.
Nažao.
Sam sam otišao, sam sve ostavio.

I poveo mamu.

U ovom strašnom životu nemam ništa, nikad nisam ni imao.
Ni para,
ni ambiciju,

nikakvu želju da budem nešto.

Kada je došlo vreme,
u kom je sramota,
ne biti uspešan,
ja sam otišao.

I poveo mamu.

Sada tako živimo, čekamo da prodje.

Nemojte nas žaliti.
Za žaljenje nismo.
Na protiv,
mogli biste s mirom,
žaliti sami sebe.

*Dve lutalice se maze. Nežni jedno prema drugom, negde odlaze. Ili mi odlazimo.
Kako hoćete. Pre svega ljudi, kako vam je lakše.*

mrak

X

draga mama

Klupa kao klupa. I ova je negde. Milena sedi, okrenuta nama. Nama i govori.

MILENA

Draga mama,
ne znam tačno gde si. Nadam da će ti ovo pismo stići.
Htela bih da te pitam nešto, ali ne mogu ovako. Javi se.
Tvoja, Milena.

MILENA

Draga mama,
ako imaš trenutak, htela bih da te vidim.
Tvoja ćerka, Milena

MILENA

Mama,
i ja sam ti ćerka. Odgovori, molim te.
Milena

MILENA

Majko,
danas si rekla da ćeš zvati. Već je večer,
a ti, majko, ništa.
Tvoja, Milena

MILENA

Mama,

nisam ljuta.

Slobodno se javi. Voli te,
tvoja, Milena

MILENA

Draga Mama,

Hvala što si zvala. Razumem i shvatam. Uopšte se ne ljutim. Samo mi nedostaješ.

Tvoja, Milena

MILENA

Draga Mama,

u stvari, ja ni ne znam da te stvarno volim?

Kako se to zna? Ko to može reći, mama?

O tome sam htela.

Da razgovaramo.

Voli te, Milena

MILENA

Jer kad odlučiš, draga mama, da jednog dana rodiš jedno dete, kako znaš, mama, čime će to dete ,
stvarno da ti vrati? Silan trud i strahove?

Zar te nije strah, mila moja mama, da će jedno dete u stomaku da ti naraste,

u tvom stomaku,

u tvojoj utrobi,

u tvom mesu,

da će ti dete

rastegnuti kožu, razmaknuti kosti, isisati vodu i krv,

a posle i mleko i suze,

da ćeš tako detetu dati sve što imaš:

i telo

i krv,

svaki dah i gutljaj,

sve ćeš da mu daš,
a da opet ne znaš – šta ti ono misli ?
I da li te voli ?
Kako se to zna, mila moja mama?
Ko će to da garantuje?
Ko reč da ti da?
Kako da dete pustiš da se rodi, kad ništa o njemu ne znaš?
Kako to, mama?
Tvoja, Milena

MILENA

Znam da me voliš, mama. I znam da ti je ovakav razgovor smeta.
Ništa te ne optužujem, mama. Samo pitam.
Tražim savet.
Tvoja ćerka, Milena.

MILENA

Na ovom svetu ima toliko usamljene dece, možda je bolje jednostavno uzeti neko?
Onda ćeš barem da znaš
da nije nastalo
od tvoje krvi.

MILENA

Ne govorim gluposti, mama. Ništa ti ne prebacujem i ne pravim scene.
Uopšte ne govorim o tebi.

MILENA

Gde si, mama?
Zašto ne dodješ?
Mislim da sam trudna. Ovog puta znam.

A imam i prsten.

MILENA

Voli te tvoja ćerka, mama.

MILENA

Tvoja ćerka,

Milena.

mrak

XI

potop

Klupa i zidić, na zidiću Milica.

Kraj nje Kučkarka i još strašna kiša pada.

KUČKARKA

Vidite da pada kiša ? Da pljušti strašno ? Lije sa neba, lije kao iz oluka, lije po ljudimi, sliva se u potocima Milici niz lice, niz telo, niz ovaj zid na kom sedi, teče nekud, noseći pred sobom sve - dečije igračke, dečije cipelice, cucle i zvečke, dečija kolica, kolevke, hodalice, kengura za mladu mamu, nosiljke, sedište za kola, ortopedske cipele, one ružne : za ravne tabane ; pa zatim proteze za ispravljanje krivih sekutića, metalofon, melodiku i limeni doboš, iscepane knjige, izgrebane diskove, sveske sa ušima, prosuto mastilo, lenjire i šestar, knjižice sa ocenama, higijenske uloške, losion za akne, hidrogen i brijač.

Kučkarka zagleda neku baru.

KUČKARKA

Voda donosi i onaj strašni prsten.

Kučkarka pljune u vodu. Milica i dalje sedi, mirno sedi, s džointom koji se uporno gasi, u stisnutim zubima. Kučkarka viče. Doziva, zavija.

KUČKARKA

Matijaaaaa ?

Jovaneeeee ?

Lukaaaaa ?

Marko ?

Milica samo na ovo ime reaguje.

KUČKARKA

Gde ste se sakrili ? Zašto me mučite ? Zašto mučite svoju mamu ?

Kučkarka traži svoje dečake.

KUČKARKA

Zar niste obećali da ćete ostati uz mene ? Gde ste sad, kad mi najviše trebate ?

KUČKARKA

Deco moja, dosta igre ! Hajde, idemo kući !

Mama će da umre,

od tuge

i ove strašne kiše !

KUČKARKA

Džukele jedne ! Pseta pokvarena !

Gde ste otišli ?

Gde ste se sakrili ?

Zašto mi ne kažete ?

KUČKARKA

Deco moja, moji zlatni dečaci.

Ima li tamo

mesta i za nas ?

Kučkarka ode nekud, za svojim mukama.

Milica je gleda, kao da je duh.

Sedi, ne pomera se.

Tako i peva. Kao iz trbuha.

MILICA

Da mi dragi nadješ lek
preći ćeš sto gora
i odvažno preplivati
dvesta plavih mora

Da ti draga nadjem lek
preći ću sto gora
i odvažno preplivati
nekoliko mora.

Aj-ja-jaj-jaj
ja-jaj
Aj-ja-jaj-jaj
ja-jaj

*Milica se strese od hladnoće. Uspeva ponovo da upali džoint.
Udahne duboko dim.*

MILICA

Krupne suze lisici
padose u krilo
kad bi gusku pojela
lakše bi joj bilo!

Milica ustane. Mirno nam kaže.

MILICA

Kad bih kučku pojela, lakše bi mi bilo.

Pogleda u nebo. Briše se, uzalud. Zatim nam govori. Ne meni, vama.

MILICA

Kakva kiša. Svi su nekud pobjegli. A ja nemam kud.

Kakva kiša, pravi potop.

Ipak, ne može mi ništa.

Neću se razboleti.

I nije mi hladno.

Vi naravno, znate, da ja nisam živa ?

A kiša mi ne smeta. Ne može mi ništa.

Samo mi dete,
užasno nedostaje.

Samo mi je težak
Ovaj gusti mrak.

mrak

XII
moje dete puno piše

I opet klupa. Ova je u parku. Na njoj sede Mila i Drago, kao neki stari ljudi, a da uopšte nisu stari.

MILA

Moje dete puno piše.

DRAGO

Moje ništa nikad.

MILA

Pisma i razglednice. I poštanske karte.

DRAGO

Nikad ništa, ovaj moj.

MILA

I postavlja pitanja, stalno neka pitanja.

DRAGO

Pa šta pita?

MILA

Ne znam.

Malo ćute.

MILA

Moja ćerka stalno pita stvari o kojima ne znam ništa.

Opet ćute. Valjda misle nešto.

DRAGO

Moj sin ništa ne pita. Jer ne zna ništa ni o čemu. Toliko ništa ne zna, da ne zna ni šta da pita.

MILA

Moja ćerka pita stvari, mnoge stvari.

DRAGO

Pa koje?

Mila malo razmisli. U stvari, ne zna.

MILA

U stvari, ne znam.

Još malo razmisli. Ne pomogne mnogo.

MILA

Znate da prosto moram da se krijem. Da je izbegavam. Da ćutim.

Da misli kako nisam tu.

DRAGO

Moj sin se, zato, uselio kod mene. Nikog nije pitao, niko mu nije dao dozvolu. Jednostavno je jednog dana došao, i od tada je tu.

MILA

Pa to je baš lepo. Ja živim u domu. Sa drugim starcima.

DRAGO

To je grozno.

MILA

Nije tako strašno. Imam društvo. Imate i vi. Sin vam je tu.

DRAGO

Ne treba mi društvo. Hoću da budem sam.

MILA

Ja, na protiv, ne volim samoću.

A zamislite,

krijem se od sopstvene ćerke.

DRAGO

Kada mi je žena umrla, došao je, kao da mi se “nadje”. Nisam tražio, nije mi trebalo, nisam želeo, bio sam izričito protiv.

MILA

Razumem.

DRAGO

Ne, ne razumete. Niko ne razume.

Kada mi je žena umrla, onda i onako kako je ona htela, kako je sama odlučila, a da nikoga nije pitala i da ni na koga nije mislila, da nije ni pomislila, da nije ni zastala, da joj ruka nije zadrhtala, da joj se srce nije steglo misleći na posledice.

Tada je on došao.

MILA

Kako znate da nije? Mislila na vas ?

DRAGO

Jednostavno, znam.

MILA

Ali ipak. Kako?

DRAGO

Jer, da jeste, ne bi to uradila. Da je samo pomislila, nikad ne bi tako.

MILA

Njoj je ipak bilo najteže.

DRAGO

Nadam se da jeste.

Opet ćute. Posle Miline filozofske misli, red je da se odmorimo.

Opet sveža, Mila se seti.

MILA

A ja skupljam marke. Imam ih na hiljade. Uglavnom od ćerke, a poneku i razmenim.

Zato nije strašno, što toliko piše. Gde god da putuje. A putuje mnogo. Bar se tako pravi.

Drago je, uglavnom, ništa ni ne sluša.

MILA

Nekad ipak dodje,
da zvoni na vrata.
A ja se ućutim,
sakrijem u ćošćak.
Ne znam šta ću drugo,
pred silom pitanja.

MILA

Moja ćerka kaže
da je život ćudan.
Stavlja pred dilemu,
pred odluke važne.
A ja ne znam ništa. Zašto bih pa znala?

Mila miriše vazduh.

DRAGO

Nema ni sedam dana, da ne nose djubre, a život već tako užasno poćinje da smrdi.

Mršti se.

MILA

Neko bi rekao da je penzionerima sada lakše. Da imaju veći izbor. Kad, znate, kopaju po kontejnerima. A u stvari, stvari stoje potpuno suprotno.
Medju toliko otpadaka i sve zdravo - truli.

Mila glasno razmišlja.

MILA

Moja ćerka kaže da po svetu žive beskućnici. U stranim zemljama, pod mostovima, pokraj reka.

I da su to nekad obični ljudi, normalni, ovako, kao vi i ja.

Ali da im penzija nije dovoljna za život.

Pa ni meni penzija ne bi bila dovoljna, da mi nije ćerke. Da mi ne pomaže.

Ali mi ipak ne živimo pod mostom.

DRAGO

Znam ja šta on hoće. I zašto je došao. Hoće da me istera, da mi uzme stan.

MILA

Ne znam šta to toliko ima u tom svetu, kad ljudi ipak bedno žive.

DRAGO

Pritajio se i čeka. Vreba kad izlazim. Sigurno hoće da promeni ključ !

MILA

Šta vam je.

Zašto tako sumnjate.

Njemu ćete ionako,

sve da ostavite.

DRAGO

A šta ako neću ?

MILA

Koga drugog imate ?

DRAGO

Nemam ni njega.

Drago naglo ustane, brzinom i elastičnošću koju mu njegove ostaroporotične kosti dozvoljavaju.

Znači, sporo i mučno.

DRAGO

Moram da idem. Dobro sam se setio!

Drago se zaputi nekud. Ljutito. Mila ne voli da ostane sama.

MILA

Mislim da preterujete. To je vaše dete.

Drago se okrene.

DRAGO

To što mi je dete, ne znači da me voli kao oca.

Razumete li to?

Mila se zamisli. Zvuči glupo, ali je tako. Nekako, kao da svhati.

MILA

U stvari,

to je tačno ono

što moju ćerku muči.

Kako neko može unapred da zna, šta će da rodi ?

Čoveka il skota?

mrak

XIII

Za koga radi ovaj čovek?

*Kod Milene, u stanu. Koji ona ipak nikako ne oseća kao svoj.
Dragan i Milena, već su pušili zabranjenu supstancu.*

*Smeju se.
Muzika svira. Koga zanima, reći ću mu koja.*

MILENA

Dobro veče. Dobro veče. O, i vi ste tu. Dobro veče.

Dragan je već odavno tu.

MILENA

Da popijemo nešto?

DRAGAN

Neće se naljutiti? Vaš muž?

MILENA

Zašto da se ljuti? Imam i ja pravo. Ovo je i moja kuća.

Mislim.

U svakom slučaju, neće ni primetiti.

Pogledajte koliko je boca.

Ko može sve to

da popije.

U svakom slučaju, neće da broji.

Mislim.

Milena okleva. I Dragan okleva.

DRAGAN

Da otvorim onda?

MILENA

Slobodno.

Ovo je i moja kuća. I ja se tu pitam.

DRAGAN

Mislite?

MILENA

Ne.

Pa sad – misli ili ne misli? U svakom slučaju, već je kasno. Dragan je već otvorio bocu skupog šampanjca.

DRAGAN

Hopa!

Sad je kasno.

Sad je gotovo.

Šta ćemo sad?

MILENA

Šta “šta ćemo”?

Pićemo!

Popićemo sve, sakrićemo flašu.

Neće valjda da broji.

Pa i ako broji! Reći ćemo da nismo mi.

Vrlo zrelo rešenje.

DRAGAN

Pa da. Pametno.

MILENA

Dajte čaše.

DRAGAN

Možda je bolje iz flaše?

Milena sa stola na kojem je već sve pripremljeno za prijem, uzima dve čaše.

MILENA

Nismo deca. Sipajte.

Pa iako broji.

Reći ćemo – nismo mi.

Pametno.

Genijalno procenjeno.

DRAGAN

I... hajde opet! Kako ćete im govoriti?

Milena, kako je i običaj u mojim komadima, nazdravlja zamišljenom protivniku.

MILENA

Dobro veče. Dobro veče. O i vi ste tu! Dobro vam veče.

DRAGAN

I još? Kako? Hajde još!

MILENA

Hvala. Hvala. Izvolite. Hvala.

DRAGAN

To je u stvari tako naporno.

MILENA

Da znate da jeste.

DRAGAN

Da li vam se ipak ponekad smučī?

Da li se sami sebi smučīte,
ponekad?

MILENA

Vrlo često.

O, još kako.

Skoro uvek.

Uvek.

I pre nego što počne. I pre nego što svi ti ljudi nagrnu u kuću, meni ih je već sasvim preko glave.

DRAGAN

A, zašto onda to radite?

MILENA

Kako zašto?

Zato što je to moj život.

Ovde postaje mračno. Da upalimo svetlo?

DRAGAN

Još je rano. Još nije noć.

Uzmite.

Šta mislite, šta joj Dragan nudi?

MILENA

Ne bih više.

DRAGAN

Još malo?

MILENA

Ali ne u kući. Marko sve namiriše.

Pa šta onda.

Neka namiriše.

Milena puši hašiš, koji joj je pandurčina Dragan podmetnuo.

Glupača.

MILENA

Da li je to
već pao mrak?

DRAGAN

Nije,
čini vam se.

MILENA

Da upalim svetlo?

DRAGAN

Još je rano. Nema potrebe.
Ne brinite. Reći ću vam.
Kada za to dodje vreme.

MILENA

Stvarno sam glupa što to radim.
U kući.
Čovek bi rekao da je namerno.

Milena duboko uvlači dim.

MILENA

Još bi mi samo racija treba.
To se tako zove?
To još uvek radite?
Upadate ljudima u stanove, preturate po privatnim stvarima?
Po ličnom životu?

DRAGAN

Radimo. Ali retko.

MILENA

Baš me briga.

O, dobro veče. Dobro vam veče. Dobro veče i vi ste tu!

Milena duva dim u smeru nevidljivog protivnika. Dragan joj dosipa.

DRAGAN

Vi, u stvari, večeras slavite, zar ne?

MILENA

Ne vidim vas više.

DRAGAN

Ministar, ko bi rekao. Nije mala stvar.

Znate li da je opasna?

MILENA

Samo vas nazirem.

DRAGAN

Verujte da to niko nije očekivao od njega.

Nismo ga znali. Nije se isticao.

Nije ga bilo, nigde. Ranije. Onda, kada je trebalo:

biti hrabar i imati ideju.

MILENA

Izašao je mesec.

DRAGAN

Nije još. Čini vam se.

MILENA

Eno. Pun mesec. U ovom luksuznom stanu prozori su od dvostrukog stakla, pa se mesečeva svetlost neobično prelama.

Pada u luku.

Znate li koliko to košta?

DRAGAN

Znam.

MILENA

Stvarno? Ja uopšte ne znam.

Stvarno nemam pojma.

Meni to ne treba. To na mene nema uticaja.

I kada svetlost pada pod posebnim uglom, nije vredno svega što oni rade.

Ne vidim vas.

Vidite da ne vredi, svog tog novca, rizika, prljavih poslova, teške, strašne griže savesti što pada po nama.

Upalite svetlo.

DRAGAN

Lampa ne radi. Uzmite još malo.

MILENA

Neću više.

Možda još malo.

Još samo malo.

Milena uzima od svega mnogo.

MILENA

Vi znate šta je on sve morao da radi?

Da bi dobio

to.

DRAGAN

Mislim da znam. Recite, pa ću vam reći.

MILENA

Strašne stvari. Grozne tajne. Znate li?

I još nešto, imam i ja tajnu. I ja skupo plaćam.

Češto srećem tu ženu. Znete li?

Znam da nije stvarno i da mi se prividja, ali ja je vidim, evo kao sad vas.

Upalite svetlo. Molim vas.

DRAGAN

Upaljeno je.

MILENA

Stvarno?

Milena gleda oko sebe. Čudi se kako to i dalje ništa ne vidi. Prst pred okom. Ni da je ovaj čovek opasno laže.

MILENA

Onda je i sanjam. I u snu je lepa. Priča mi da nije nesrećna, samo da joj dete užasno nedostaje.

DRAGAN

A vama? Uostalom?

MILENA

Nekada tako, kopam po starim fotografijama,
nekada gledam albume sa njenim slikama.

I sanjam je nekad, znate li?

Sanjam da smo na bračnom putovanju. (Na kojem, inače, nikada nismo bili).

Moj pas,

moj muž,

njegova žena

i ja.

Ležimo kraj bazena, u hotelu, na jugu Francuske.

Mislim da je lepo. Ne znam, nisam nikad bila.

Najednom, svuda okolo ima mnogo zečeva. Trče u strahu, beže pred nečim čega se i moj pas boji.

Marko se stvori, tu ispred nas. I kaže – tu su neki divlji, krvoločni psi. Moramo paziti, moramo strašno paziti: zečeve i decu.

A ja sve tako poslušno i bez reči prihvatam. Jurim za decom i jurim za zečevima, držim ih čvrsto, za višak kože na vratu. A da nisu moja.

Ni ti zečevi, ni deca.

A moja kučka u strahu pobegne od mene, nikako da je pronadjem.

Ma, gde se to sakrila?!

Najednom me zatvore u neku šupu. Sa mnoštvom drugih ljudi u panici pred onim što pada sa neba.

Ogromni crni psi, kao u filmovima katastrofe, navaljuju na vrata, koje štiti samo jedna reza.

Jedna tanana reza, ona obična, kao u poljskim kolozetima.

I ja sam jenina, koja je držim. Samo ja i sa samo dva prsta.

Ali čvrsto! Svom svojom snagom.

Spašavam decu, tudju decu, neke nepoznate ljude, čak i te zečeve, samo moje kuje nigde nema.

Onda nekako vreme prodje, već je čitava godina kasnije.

Sama živim u poljskom klozetu, nemam ni deteta, ni muža, ni psa.

Strašno tužno, zar ne?

Moj muž dolazi, dovozi se svojim skupim kolima. Onim koje tako dobro znam, u kojima sam tako puno puta, sedela šćućurena, pozadi.

Moj muž donosi neke papire na potpis.

Na zadnjem sedištu i dalje korpa za našeg psa. A ja znam da su ga rastrgli oni divlji. Znam i gde joj je grob, sama sam ga obeležila.

Znate li kako je to, kada ste sigurni da je neko ko vam u ovom životu znači sve (baš sve) - sigurno mrtav,

a vi se ipak

nadate da nije.

Nadate se da se varate.

Vi biste da verujete da u čudo.

U naivne priče. U bajke za decu.

Poverovali biste kada bi vam neko rekao bilo sta. Bilo kakvu laž.

Za decu.

Korpa mog psa na zadnjem sedištu skupog, preskupog automobila moga muža koji me je sigurno ostavio i pošao negde, za drugim životom, stoji onako, prevrnuta.

Muž mi ne ne dostaje,

život mi ne nedostaje,

uopšte mi nije teško ni da živim sama,

u tom poljskom klozetu, u tom klozetu, sama medju govnama,

uostalom, kao i svi.

Samo se pitam – kada se sve to zaravo dogodilo?

Kada je počelo, sada kad je završeno?

Kako je vreme tako brzo prošlo?

Kako to da nisam ništa primetila?

Kako je moguće da nisam spasila

ono što mi je najmilije?

Ono najvažnije za jednu ženu.

Kako se sve to tako brzo dogodilo?

U mom snu, ni mom mužu nije prijatno. Nije on zlikovac, ni monstrum. Nije mu lako da mi kaže da je susreo neku drugu, nekog običnu, sasvim normalnu ženu.

I da ta korpa sada služi kao sedište za dete. Samo je jednostavno prevrneš i postane sedište.

Za dete,

ono,

koje nisam rodila ja.

I da mi to ne kaže, ja bih ipak znala.

Kad čovek ode tako, kad život ode tako, a da nije ni počeo, nije lako ostati.

Nije lako a sve ne ostaviti.

Znate?

Dragan bi nešto odgovorio. Kad bi znao šta.

Na jednom kraju stoji Marko.

Pošteni muž.

Niko ga nije video, kao da se ušunjao.

MARKO

O čemu govoriš, Milena?

Milena se trgne. Dragan ne baš sasvim.

MARKO

I kome govoriš, Milena?

MILENA

Kad si došao? Nisam te čula. Nisam primetila.

MARKO

Ko je ovaj čovek? I za koga radi?

Šta to radiš, Milena?

DRAGAN

Mi smo počeli proslavu.

MARKO

Proslavu čega, Milena?

I zar ti, u tvom stanju, smeš tako da piješ?

DRAGAN

U kakvom stanju? Vaša žena nije trudna. Zar vam nije rekla?

MILENA

Kako? Šta to govorite? I kako to znate?!

DRAGAN

Zar mislite da bih ja dozvolio?

Pa a nisam zliovac, nisam ni monstrum.

Nemam ništa protiv nerodjenog deteta.

Ali deteta nema. Neće se ni roditi.

MARKO

Ko je ovaj čovek?

MILENA

Kako to govorite? Kako to znate?

DRAGAN

Izvinite, nisam mislio da se mešam...

MARKO

Milena?

MILENA

To je naš sused. Zove se Dragan. Svratio je na kratko.

Govori gluposti.

Kako to znate?

DRAGAN

Izvinite, nisam znao da ne zna.

Ipak vam je muž, mislio sam da zna sve.

MARKO

Za koga radi ovaj čovek, Milena?

Milena malo razmišlja. Pa odluči da – ono što ne vidi, sigurno i ne postoji.

MILENA

Izadjite. Izadjite napolje!

DRAGAN

Izvinite, kažem vam.

Otićiću, ako će to da reši stvari.

MARKO

Šta on to zna?

MILENA

Govori gluposti, pijan je.

Neće pokvariti ništa.

Dragan spušta čašu. Kao da je uvredjen, a nije. Odlazi.

DRAGAN

Nije mi bila namera. Uostalom, ništa nisam pokvario.

Stvar je ionako propala.

Još jutros, zar ne?

MARKO

Izadjite.

DRAGAN

Čudi me da vam muž nije već rekao?

Vi ovde spremate proslavu, a stvar je još jutros propala.

Glavni odbor je zasedao.

I odlučio neopozivo. Da je kandidat loš.
Podložan pritiscima u osetljivoj situaciji. Da im takav ne treba i da ga se ne boje. Sa malim
detetom i nestabilnom suprugom, koja,
kaže,
očekuje drugo.
I koja pri tom svašta priča.
Suviše govori.
Sve kaže.
Čak i kada je niko ne pita.

A da su znali, da su samo znali da vi nikada nećete imati drugo, sigurno bi se sažalili.
U svakom slučaju bi razmislili.

Možda.

MILENA

O čemu govorite, Dragane? I kako to znate?

DRAGAN

A vi kažete da tako nije. Pitajte ga. Pitajte svog muža.

MARKO

Izadjite.

MILENA

Da. Izadjite.

MARKO

Napolje.

MILENA

Da, napolje.

DRAGAN

Da ipak pokušam da vam objasnim?

MILENA

NAPOLJE! Izadjite napolje!

DRAGAN

U stvari vas razumem. I ja bih tako postupio.

Da ipak ponesem ovu flašu?
Šteta da propadne.
Sada kada više nemate,
razloga za slavlje.

Dragan izlazi i odnosi polupraznu bocu šampanjca. Još će i da je završi, pseto.

Milena ostane sama sa mužem.

MARKO

A najbolje bi bilo,
da i ti podješ sa njim.
Da nestaneš, znaš?

Milena zna.

MILENA

Znam.

Ipak ne ode nikud.

mrak

XIV
Šta rade ovi psi?

Klupa ili zidić, kako god vam se sviđa. Zoza sedi, kraj njega Dragan.

Izveli su pse u šetnju.

ZORAN

Kako se zoveš?

DRAGAN

Dragan, a ti?

ZORAN

Pa, u stvari, ne znam.

Gledaju tako.

ZORAN

Šta rade ovi psi?

DRAGAN

Pusti ih da se upoznaju.

ZORAN

Tvoj je veliki.

DRAGAN

Nije. Nego je tvoja mala.

ZORAN

Sluša te?

DRAGAN

Nikad.

ZORAN

Mene moja ipak da.

Ponekad.

Vidi je kako je lepa.

DRAGAN

Stvarno jeste.

ZORAN

Najlepša u zgradi.

DRAGAN

U čitavom kraju.

ZORAN

Stvarno?

Dragan, kažeš?

DRAGAN

Aha. A ti?

ZORAN

Stvarno više ne znam.

Gledaju pse koji se njuše.

ZORAN

Ma šta oni to rade?

DRAGAN

Kažem ti da ne znam.

A tvoji... Kako su?

ZORAN

I dalje su ljuti.

Ne govore. On čak ni samnom.

DRAGAN

Baš je glupo.

ZORAN

Baš me briga.

Hrana je uvek na stolu. To je najvažnije.

DRAGAN

Da znaš.

ZORAN

Ona mu je rekla sto puta – da sa tobom nema ništa, da si ti ružan, nakazan, kaže, jadan.

Da te je pozvala

iz sažaljenja.

I samoće.

Šta tačno znači ta reč? Samoća?

DRAGAN

Ne znam. Nemam pojma. Nikad nisam čuo. Vidi tvoju kučku.

ZORAN

Vidim. Da ih razdvojimo?

Šta oni to rade?

DRAGAN

Tvoja pitanja me gnjave. Kažem ti da ne znam.

ZORAN

Izvini. Nemoj da ideš.

Smučilo mi se da budem,
stalno sam.

DRAGAN

Dobro, ali da ne gnjaviš više.

ZORAN

Neću.

Govoriću samo zanimljive stvari.

Rećiću ti mesto gde moj otac krije,
novac i papire.

DRAGAN

To znam i bez tebe.

Reci nešto što ne znam.

Rekla je da sam ružan?

Nakazan, kaže?

ZORAN

Aha.

Imaš nešto za jelo?

DRAGAN

Imam, ali kod mene, kući.

Moraćeš da dodješ.

ZORAN

A to ne mogu. Milena mi ne da.

Ma šta oni to rade???

Izvini, izvini!

Slučajno mi se omaklo.

Nisam mislio da gnjavim.

Zoza zviždukom doziva kuju. Uzalud.

ZORAN

Milena, hodi, milena!

DRAGAN

Milena?

ZORAN

Malena. Rekao sam "malena".

Učinilo ti se.

Zoza dovikuje za psetom.

ZORAN

Dodji, daću ti nešto, hej!

Dodji, kučko pokvarena!

Što odmah podješ sa prvim ko naidje.

DRAGAN

Pusti ih na miru.

Vidiš da im je lepo.

ZORAN

Ma šta oni to rade...?

A mislio sam da mene jedino voli.

Ponekad, kad šetamo šumom, moja kučka i ja,

ja odlučim

da je zavežem za neko drvo,

i odem.

Onda se sakrijem se u žbunje, pa slušam i gledam, kradom.

Prvo kako ćuti.

Kako teško diše.

Dahćem, gleda oko sebe.

Traži me pogledom.

Zatim počne da cvili.

Da plače iz sveg glasa, da zavija, urla,

da me tužno traži.

Jer, znaš.

Moja kučka me voli.

Ne bi me dala tek tako.

Ne bi me ostavila, a da ne mora.

Ja je pustim da zavija, da plače i tuguje,

jedno pola sata.

Ponekad zaspim, uspava me njen glas.

Njeni jecaji me nateraju da sklopim oči.

I odlutam negde.

Ali ne zaista, nego onako, u mislima.

Znaš?

Kad se probudim, ja se vratim.

Odvežem je, pustim.

Pustim je da mi se obraduje.

Pustim da skoro crkne od sreće.

Da skapa na mestu.

Od srca.

Onda je najbolje, onda se osećam najbolje.

Kada mi se moja kučka obraduje tako,

kad je gotova da umre,

od sreće što sam

ja živ.

DRAGAN

O, kako to znam.

To nije ništa novo.

Nisi ti to izmislio.

Ne vredi ti da se hvališ.

I ja tako nekad

sam sebe

privežem za drvo,

u šumi.

I zavijam, strašno, iz sveg glasa, iz dubine duše.

Čekam da se vrati. Da dodje po mene.

Da mi objasni: zašto sam ispao ovakav?
Ružan i nakazan. I zašto me niko ne voli?
I kuda je otišla, mama?
Zašto me je ostavila?
Kada će da dodje?
Ako ikad.

Zavijam, tako vezan za drvo i više od pola sata
Mnogo više.
Nekad čitavu noć.

Ali niko nikad ne dodje da mu se obradujem.

ZORAN
Ni mama?
DRAGAN
Ni ona.
Mrtva je.
ZORAN
Stvarno?
I moja.
Zamisli!

Šta oni to rade?
Tvoj pas se popeo na mog.

DRAGAN
Kažem ti da ne znam.
I da me baš briga.

ZORAN

Dobro. Nemoj da se ljutiš.

Valjda neće da je ubije.

DRAGAN

Neće, sigurno.

Kučka je to.

Oboje gledaju pse koji kopuliraju. Jedan ogromni mužjak, sigurno će naneti smrtnu bol maloj ženki. Šteta što to niko ne razume. Niko, osim nas.

mrak

To što sam debeo, ne znači i da sam gluv.

Nekakv restoran u kraju. Nevažan, samo mi je dosadilo mesto. I Mileni, isto: stalno samo između kuće i parka, ima potrebu da nekad promeni. A i htela je da se pokaže pred mamom. Da je izvede na ručak, kao odrasla žena.

Nije baš dobro izabrala, restoran je prazan, potpuno prazan, nema nikog, čak ni kelnera. Pusto mesto.

MILENA

Sigurna si da si baš tu htela?

MILA

Jesam.

Ovde nema nikog.

MILENA

Stvarno je пусто.

MILA

Gde da sednemo?

MILENA

Bilo gde. Vidi koliko je stolova.

Možemo da biramo.

Hoćeš ipak da odemo negde drugde?

MILA

Ne, ne! Ni slučajno. Sad smo već ušli.

MILENA

Pa šta mama, iako smo ušli.

Možemo da izađemo, kad hoćemo.

Nismo ratni zarobljenici.

MILA

Ne, ne, ni slučajno!

Neću da pravim probleme.

MILENA

Kakve probleme, mama?

Ovde nema nikog, niko nas nije ni video.

I da jeste, opet bismo mogle da odemo.

Niko nas ne drži.

MILA

Meni se ovde baš sviđa!

MILENA

Sigurna si?

MILA

Sigurna. Časna reč. Kad ti kažem.

Neću da pravim probleme.

MILENA

Mama!!!

MILA

Ne znam samo gde da sednemo.

ZORAN

Pa onda?

Ostajemo ili idemo?

E, pa ja ostajem.

Vi kako hoćete.

Zoran se zaleti i sedne za sto.

ZORAN

Vidi, ima hleba.

Zoza uzme hleb iz korpe i na tanjir pred sobom sipa so, biber, senf iz posude i sve pomeša. I počne da jede.

MILA

Milena, vidi ga.

MILENA

Vidim. Pa šta.

MILA

Nije u redu, nismo pitali

da li može?

MILENA

Koga se bojiš, mama? Nismo u šumi, ovo nije veštičija kuća.

Šta pojede, platićemo.

Mila govori Mileni, punim glasom, a misli da se ne čuje. Da je dete nekim čudom ne čuje.

MILA

Milena, pogledaj. Kako samo proždire.

MILENA

Vidim. Šta ja tu da radim?

MILA

Dete je debelo. Pogledaj ga.

ZORAN

Milena, izvini, a zašto me vredja? Tvoja mama?

Mileni je mame preko glave.

MILENA

Eto ti sad. Prekini mama.

MILA

Ništa nisam rekla.

ZORAN

Jeste, rekla je.

MILA

Recu mu da nisam.

MILENA

Mama, prestani. Zašto tako govoriš?

On te čuje, znaš?

MILA

Dobro, prestaću. Neću više reći ni reč.

MILENA

Zašto sad "ni reč"? Niko ti ne brani da govoriš, mama.

Samo nemoj tako. Nemoj o detetu.

ZORAN

O Marku. Reci joj da se zovem Marko.

MILENA

Reći ću joj šta ja budem htela.

MILA

Kako sad Marko, Milena? Šta on to govori, Milena?

MILENA

Ne znam, mama. Pusti me da ne znam.

Ti ga pitaj ako hoćeš. Sama.

MILA

Dobro, što se odmah ljutiš?

Stalno si na kraj srca.

MILENA

Kako ti to znaš mama?

ZORAN

Kako ona to zna, kakva si ti "stalno",

kad te nikad ne vidja?

MILA

Kako je čudan.

MILENA

To što je čudan, ne znači da je gluv.

Mama.

MILA

Dobro, razumem. Sad stvarno neću više ni reč.

Reci mu da se izvinjavam.

ZORAN

Reci joj da mi sama kaže.

MILENA

Reći ću joj šta ja hoću.

MILA

Nisam htela da pravim probleme.

Ćute obe, ćuti i Zoza. Da se ne zadavi biberom i hlebom.

MILA

Zadaviće se tako. Proždirući.

MILENA

Neće. Pazim ja.

Ćute obe, ćuti i Zoza.

MILA

Reci, dušo,

Kako to da nisi razmišljala da i sama rodiš?

To je ipak drugo, znaš,

kad je dete tvoje.

MILENA

Kad ti tako kažeš, mama.

ZORAN

Tata neće doći, znaš?

MILENA

Znam.

ZORAN

Ne vredi da ga čekamo.

MILENA

Neka, ipak. Čekaćemo još malo.

ZORAN

Ja ću sedeti sa tobom, koliko god hoćeš. Ali on neće doći, znaš?

MILENA

Znam, dušo, znam.

MILA

Nisi mislila na to, kad je bilo vreme?

Sad je vreme prošlo.

Šteta.

MILENA

Tako je mama. Nisam.

ZORAN

Šta će joj drugo dete, kad ima mene.

MILA

Vidi ga, mali, on sve čuje. I sve razume.

ZORAN

Naravno da čujem.

To što sam debeo, ne znači da sam gluv,
gospodjo.

Hajdemo odavde. Ovde nema nikog. Niko nas neće poslužiti, nikog nema čak ni da naplati,
sve što smo do sad u životu imali.

Mileni Zoran vuče za ruku. Ona se ne brani. Mila okleva.

MILA

Da ipak ostavim nešto?

Da ipak platim?

I koliko?

MILENA

Kako hoćeš, mama. Plati, ako si dužna.

Mi idemo.

MILA

Ne znam šta da radim. Kako da procenim.

Koliko sve ovo,

sve do sada

vredi?

Čekajte! Čekajte!

Idem i ja s vama!

Mila gotovo pojuri za ćerkom i njenim pastorkom.

mrak

XVI

iz ovog tela, iz te prazne šupljine nikada neće izaći ništa.

U veterinarskoj čekaonici zamislite ima ista onakva klupa. A na klupi sede Kučkarka i Milena. Kučkarka se nije umila od onomad. Kad je i to bilo? Ne sećam se više.

KUČKARKA

Kako to da niste primetili?

MILENA

Nisam. Mislila sam da je nervozna.

KUČKARKA

Kako to da niste pazili?

MILENA

Nisam. A mislila sam da jesam.

KUČKARKA

Kako niste videli

promene u ponašanju?

Da vas prati u stopu?

Da vas gleda neprestano?

Da bulji u vas tužno?

Da je usamljena.

Da se vuče.

Da samo kunja.

I spava.

Da vam se stalno penje na krilo?

Da ima mleko?

Da joj sise bubre.

Da joj bubri stomak, baš čitavo telo telo?

MILENA

Jesam, eto videla sam. Ali nisam znala, da to nije tako,
normalno.

Šta sada da radim?

Mislila sam da je to tako.

Da je normalno.

KUČKARKA

Ja imam dečake, ali ipak znam.

Morte paziti, morate strašno paziti.

Stalno posmatrati, osluškivati, uvek prvi znati sve.

Sve i o svakom.

Tako i oni rade, od njih treba učiti.

Sve gledaju i sve prate. Sve znaju.

Oduvek.

Ovde, u ovoj zemlji, oni oduvek vladaju.

Oduvek.

Udruže se, pa nas muče.

Mogu glave da dodju.

Misle: "Bolje mi njima, nego oni nama". Ovako kao vi.

Vi me razumete?

Tu medju nama, oni u stvari vladaju.

Sve znaju o svakom, svakom prete ili mu nešto bitno ponude.

Ovde svako ima svoju cenu.

Ovde niko ne misli na drugog.

I na ono što dolazi, iza nas.

Ovde ljudi prodaju sve, ništa ne ostavljaju za one koji dolaze.

Ovde ljudi misle samo na sebe i kako da spasu živu glavu
od njih.

U ovoj zemlji, u ovoj ulici, ovde baš tu, gde sada sedite
vi,

a možda i ja,
sve je njihovo.

Udružili su se, da nas muče. Razumete?

Vi me, naravno, razumete,
dušo?

Vi, naravno, razumete
da ja govorim
o psima?

*Milena više ništa ne razume. I ja jedva držim sve konce.
Baš tada neka vrata se otvore i iza njih izađe Doktor. Onaj isti.*

Milena skoči.

MILENA

I? Recite? Gde je moja mala?

DOKTOR

Gde je ona žena?

MILENA

Da li je operacija gotova?

DOKTOR

Operisali smo vašeg psa.

MILENA

Nisam znala da je trudna.

DOKTOR

Bila je skotna. Već četiri nedelje.

MILENA

Ne znam kada se to dogodilo.

DOKTOR

Štenci su bili preveliki.

MILENA

Važno je da je ona dobro.

DOKTOR

Nije joj bilo spasa.

MILENA

Molim?

DOKTOR

Nemojte biti tužni, tako se dogodilo.

Tako je ispalo, niko nije kriv.

Imaćete drugo.

MILENA

Molim?

DOKTOR

Ništa više nismo mogli da učinimo.

MILENA

Zašto nešto niste učinili?

DOKTOR

Imaćete drugo, znate.

MILENA

A znate li vi,

da neću.

Neću imati drugo, nikada neću imati drugo.

Iz ovog groznog tela,

iz ove prazne šupljine,

ništa ne izlazi.

Doktore.

DOKTOR

To je jednostavno. Treba samo poželeti i stvar je rešena.

To je ipak bio, znate,

samo jedan pas.

Ne znam da li imate još pitanja?

MILENA

Ti strašni nokti? Ne smetaju vam da živite?

DOKTOR

Šta tako uporno gledate?

mrak

XVII

Milenina kuća, ako se to tako zove. Za sotlom Milena, Marko i Zoran. Niko ne jede, ni dete, zamislite? Nije prilika.

MARKO

Ja sada idem.

MILENA

Dobro, idi.

ZORAN

Znam.

MARKO

Ostavljam ti malog, za kratko.

MILENA

U redu je.

ZORAN

Ne žalim se.

MILENA

Neće biti problema.

MARKO

Poslaću po njega, čim odlučim šta ću.

MILENA

Kako hoćeš.

ZORAN

Nema potrebe.

MILENA

Inače, dobro nam je ovako.

MARKO

Ti me razumeš?

MILENA

Ja te razumem.

ZORAN

Naravno da da.

MARKO

Meni ovde više nije mesto?

MILENA

Kad ti tako kažeš.

ZORAN

Da znaš i da nije.

Bolje kreni što pre.

I javi se, da znamo da je sve u redu.

Da ne brinemo. Ja neću sigurno, ali ona je takva.

Znaš.

MARKO

Kako je najednom poraslo ovo dete.

MILENA

Zar ne, a šta kažeš?

MARKO

Govori kao neki čovek.

MILENA

Govori kao što inače govori.

MARKO

Nisam primetio. Kad se to dogodilo.

ZORAN

Sad treba da kreneš. Zar te ne čekaju? Zar nije već sve spremljeno, za tvoj mirni odlazak?

Marko ustaje.

MARKO

Pa jeste, to što kažeš.

Stvarno mi je vreme.

Sigurna si da nećeš samnom.

MILENA

Sigurna.

ZORAN

Jeste. Sigurnija nego ikad.

MILENA

Dete ode ide u školu,

ja ode idem negde,

a, iskreno,

šta ću ti?

Ako umeš da mi kažeš, da mi odgovoriš, hajde da krenemo,

Kako je Milena nežna prema Zosi. Pita ga za mišljenje.

MILENA

Zar ne, dušo?

ZORAN

Kako ti kažeš.

I Zoza je pažljiv. Šta je ovo, ljudi?

MILENA

Ja kažem tako. Eto, baš tako. A št ati kažeš, Marko?

MARKO

Mene pitaš?

MILENA

Pa ti si Marko.

ZORAN

To je tvoje ime. Zar ne?

MARKO

Dobro kad tako kažeš. Kad najednom sve tako dobro znaš.

Reci, kad je tako, kad je već tako,

šta sam pogrešio?

Gde sam se prevario?

Šta nisam odigrao, onako kako treba?

MILENA

Ništa, Marko. Sve je bilo dobro. Isti si bio, kao i svi.

Nisi poseban, nisi drugačiji, isti si kao i svi.

Zato i moraš da odeš. Svi ćete jednom morati da odete, znaš.

ZORAN

I ja tako mislim.

MARKO

Sada i ti misliš!

ZORAN

Naravno,

normalno.

Ja se ovde pitam.

U svakom slučaju, više nego ti.

Marko poali negde.

MARKO

Dobro, da onda krenem.

A nismo jeli.

ZORAN

Mi ne jedemo.

MILENA

Jedemo, ponekad.

ZORAN

Kad ima šta.

MARKO

Ni u čemu nećete oskudevati.

MILENA

Ni ti.

ZORAN

Ništa nam ni ne treba.

MARKO

Brinuću o vama.

MILENA

Brini ti o sebi.

ZORAN

Nas ostavi na miru.

Znaš?

Marko stvarno odlazi. Ima kofer, a u njemu puno para. Tako ja to vidim.

MARKO

Znam, dete. Znam.

Sada idem iz ovog groznog grada iz ove glupe zemlje, koja niša ne razume.

MILENA

Samo idi mirno.

ZORAN

I idi što pre.

MILENA

Ne brini za nas. Snaićemo se. I bez tebe i tvog kofera zlatinih pluga, zlatnih zuba, zlatnih duša izgubljenih,
pomrlih,
potrošenih,
pobijenih – metkom u potiljak,

a za nešto bolje.

Nešto što nisi ti.

Zbogom Marko, ne brini za nas.

ZORAN

Da, ne brini.

Jer, nama je dobro. Zar ne, Milena?

MILENA

Zar ne, maleni?

ZORAN

Ne brini za nas. U svakom slučaju i sigurno nam je bolje bez tebe.

MARKO

Ovo dete je postalo stašno surovo,
strašno,
otkada ne jede.

ZORAN

A tek ću postati. Zato bolje idi.

MILENA

Idi, Marko.

Vidimo se. Nekad.

Marko sad stvarno ide. On zna gde.

MARKO

Uvek sam mrzeo ovaj grad.

mrak

XVIII

vi, naravno, razumete, da smo mi svi mrtvi?

Zidić pa zidić. Šta da radim, kad je stvarno tako.

Na zidiću Milica, pokraj nje Drago.

Tu je i klupa, na klupi Kučkarka. Baca komadiće hleba u daljinu. Samo to i zna.

Doziva svoju mrtvu decu.

MILICA

Možete li da poverujete u boga?

DRAGO

Šta vam pada na pamet?

MILICA

Šta mislite, gde smo mi ovo?

DRAGO

Ostavite me na miru.

KUČKARKA

Hajde! Dosta je!

MILICA

Gde smo mi sad. Šta mislite? Da li uopšte nekad, razmišljate o tome?

DRAGO

Šta vam pada na pamet.

KUČKARKA

Deco! Dosta je bilo!

Dosta!

MILICA

Meni su rekli da je život posle, život u kojem se ne sećamo ovog.

DRAGO

Lagali su vas. Ali me ne zanima.

Ostavite me na miru.

MILICA

Kako se zovete?

DRAGO

Šta vas to briga? Drago, pa šta?

MILICA

Ja sam Milica, drago mi je.

DRAGO

Pa šta?

MILICA

Ja nikako ne znam, da li je ovo stvarno pakao? Da li ovako izgleda?

DRAGO

Pustite me.

Da trunem na miru.

KUČKARKA

Dosta mi vas je! Deco!

Kuda ste otišli?!

Kuda ste pošli, bez mene?

DRAGO

Ja sam se rodio u raju. Tako su rekli. Tako govorili.

To što ti živiš, to je raj.

Bolje od toga nema.

A meni bolje, stvarno nije ni trebalo.

MILICA

Ja sam se rodila nigde. A stalno sam pitala,

mama,

gde sam to ja?

DRAGO

Meni su rekli,

da bolje od ovoga ne biva.

I nisu me lagali.

MILICA

Meni nisu govorili ništa. Da me ne lažu.

DRAGO

Voleo sam ga kao sina.

MILICA

To nije baš mnogo.

DRAGO

I više!

MILICA

To je već drugo.

A koga?

DRAGO

Bilo koga. Svakoga ko je vladao i obećao raj.

MILICA

Ala ste vi naivni.

DRAGO

A vi kao niste. Vi, kao, mislite, da sami možete znati sve?

MILICA

Ja u stvari ne znam ništa.

DRAGO

To se i vidi.

MILICA

Na vama se vidi da ste suvi starac.

Koji je umro sam.

I da za njim niko nije zaplakao.

DRAGO

Nije istina.

Pogledajte!

MILICA

Vidi, stvarno.

Ona nakaza plače.

Ko vam je to?

DRAGO

Niko i ništa.

KUČKARKA

Mrcine! Skotovi! Smrdljive bube!

Gde ste se sakrili?

MILICA

Meni su obećali život u kojem se neću sećati ovog.

U kojem više ništa ne boli.

Slagali su, znate?

DRAGO

Kad verujete popovima. Ja ne verujem nikom.

MILICA

Nije važno, znate. U crkvi valjaju najbolji šit.

DRAGO

Ne znam. Nisam probao.

MILICA

Ne znate šta propuštate.

DRAGO

Ni vi ne razumete kakva je to šteta.

MILICA

Šta je šteta? Crkva, ili šit?

DRAGO

Bog ne stanuje u toj kući, znate.

Bog ne živi tu

medju masnim, prljavim ljudima,

medju onima željnim nove krvi.

Bog, ako i živi,

tu ne živi.

Nego negde,

gde je sve dobro.

Gde je sve onako kako treba.

MILICA

Kako ste vi naivni. Sad znam što ste tu.

Bog ne živi nigde, znate?

DRAGO

Naravno da znam.

Pa šta iako znam.

Zašto to morate glasno da kažete?

KUČKARKA

Deco moja. Sinovi moji. Mama će da crkne bez vas.

DRAGO

Ko će ovoj ženi da kaže,

da su joj sinovi mrtvi.

U ratu, u susednom kvartu.

U ulici iznad.

Tu, odmah kraj pijace.

Sva četvorica su poginula u istom danu.

Pa šta?

Što ih je pustila da se bore?

jedan čovek mi je pričao, da kada je zalutili šrapnel

pogodio njegovu kučku,

ona ga je pogledala,

ravno u oči.

Onda dva puta mahnula repom,

kao da se kaže,

vidimo se, znaš.

Jer i tebe,

isto ovo čeka.

Znaš.

I uopšte ne boli.

Da li ste negde videli moju ženu?

Moja žena sada gori.

Gori negde drugde.

Ko će ovoj ženi da kaže istinu?

Da posle nema ničega?

Samo pusti mrak.

MILICA

Ja neću.

KUČKARKA

Deco! Šta ću ja sad!

DRAGO

Neću ni ja.

KUČKARKA

Šta ću ja sad. I gde sam to ja? I zašto sam sama?

Šta sam to tako strašno u ovom životu uradila

da umrem

ovako sama?

Kučkarka nas pogleda.

Mene barem.

KUČKARKA

Vi, naravno, znate,
da smo
svi mi
mrtvi?

Pa znate li?

mrak

XVIII

vi, naravno, razumete, da ja govorim o sebi?

Ona ista klupa, ono isto groblje. Kakva važnost pridajem jednom banalnom mestu. Zar ne?

Milena je tu, sa mamom. Svojom mamom. Pa iako je groblje i prilika tužna, ona koristi svaki trenutak. Da uživa u prisustvu, svoje mile mame.

MILA

Bedna služba.

MILENA

Misliš?

MILA

O, pa da. Ni popa, ni sveća. Samo onaj strašni čovek što uporno plače.

MILENA

Ja sam imala jednu. Ali nije bilo gde da se zapali.

MILA

Lopata, umesto krsta. To je ipak neprihvatljivo.

MILENA

Meni je svejedno.

MILA

Meni, bogami nije. Ja hoću

da otputujem

kako treba.

Kako nalaže red.

MILENA

Da otputuješ, gde?

MILA

To ćemo tek videti.

MILENA

Ti i dalje veruješ?

U te,

priče za decu?

MILA

To ćemo tek videti.

MILENA

U svakom slučaju, još je suviše rano.

Još si tako mlada,

mama.

MILA

Ni ti, mila moja,

nisi više mlada.

A kamoli

ja.

MILENA

Da znaš.

MILA

Marko nije došao?

MILENA

Marko je otišao.

Zauvek.

Znaš odlično.

Zašto se praviš da ne znaš?

MILA

Pa ako misliš da se pravim,

pusti me da se pravim.

MILENA

Puštam te, eto.

Veruj u šta hoćeš,

i u život nakon ovog,
koji ja ne dam, znaš?

MILA

Vidim, nisam slepa.

To što sam stara, ne znači da ne razumem stvari,

MILENA

Ti nisi stara, mama.

Ja sam starija od tebe.

MILA

Da znaš.

MILENA

Hoću li te sad ipak,

malo više vidjati?

Možeš li da dodješ, da živiš sa nama?

MILA

Stvarno to hoćeš?

MILENA

Samo to mi treba.

MILA

A Marko?

MILENA

Otišao je. Ostavio nas je.

Otišao tamo gde misli da treba da bude.

A kako se to zna, mama?

MILA

Ne znam, dušo.

MILENA

Ne znam ni ja, mama. Mamice moja.

Znam da je glupo.

Da sam stara za to.

Da sam velika.

Porasla.

Da se to ne radi.

Ali ipak, mamice moja,
mogu li da ti sednem u krilo?

Da uronim u tvoje osušene sise, u tvoj sparušen stomak, da razmaknem, rastegnem,
kožu koja visi,
da potonem u ono toplo mesto,
u tvom stomaku.

Ti si me svorila, mamice

Tu bih htela da se odmorim.

MILA

Naravno dušo.

I da nisi moja,
i da si kučka s ulice,
svako bi te prihvatio,
ne samo ja.

Milena majci seda u krilo.

Marko dolazi odnekud, svečano obučen, upristojen, kao na početku ove moje priče. Nosi jedno sasvim malo štene. Ne veće od šake debelog deteta. I to nije malo. Porašće u lovca. Najmanje.

ZORAN

Milena, vidi! Vidi šta sam pronašao?

MILENA

Kako lepo štene. I tako malo. No, vidi mu šape.

Porašće u lovca, zar ne?

Gde si ga našao?

ZORAN

Tu, na ulici.

Odmah ispred groblja.

Mamu mu je pregazio tramvaj.

MILENA

Lažeš.

ZORAN

Ne lažem. Majke mi.

MILENA

Ne kuni se.

ZORAN

Što?

MILENA

Pa u stvari,

ne znam.

Reci mi stvarno, gde si ga našao. I kako se zove?

ZORAN

Kažem ti, na ulici. Pitaj svoju mamu. Ona je bila tu. Zar ne?

MILA

Jeste, bila sam.

ZORAN

Tek što se okotila, mlade je imala

još uvek na sisi.

Naišao je tramvaj i tras.

Ništa nije ostalo.

Samo creva i krvav trag.

Pitaj tvoju mamu.

MILA

Jeste. Tako je bilo.

MILENA

Dobro, bilo je.

I šta sad?

ZORAN

I ništa?

Možemo li
da ga zadržimo?

MILENA

Kako znaš da je dečko?

ZORAN

Znam. Zove se Marko.

MILENA

Lepo ime, Marko. Zar to nisi ti?

ZORAN

A ne.

Dosadilo mi je.

Marko je moj otac.

I ovaj ovde pas.

Moje ime je Zoran.

Zoza, tako me zovu.

Reci mi, molim te,
molim te mi reci:

Da li mogu da ga zadržim?

Da ga usvojim?

Da Marko postane moj?

Molim te, Milena, molim te. Mila moja

Milena?

MILENA

Naravno da možeš.

Vidi kako je lep.

Pravi dečak.

Sa njim neće biti problema.

Neće umreti,

zbog nekog muškarca.

Zoran se zaleti ka Mileni. Stvarno j srećan, prvi put na stotinu strana.

Ljubi je.

ZORAN

Hvala ti. Neće nam biti loše,

zajedno?

MILENA

Šta ti je! To je normalno!

ZORAN

I ako je.

Pa i ako je.

Ipak ti hvala.

A mogu li da te, ipak, još samo nešto pitam.

Hoćeš li i ti mene sada da zadržiš?

MILENA

Naravno da hoću.

Ti si meni sve.

Ti si mi kao moj.

Kao da sam te rodila.

ZORAN

Bolje i da nisi.

MILA

Da znaš.

MILENA

Svejedno si moj.

ZORAN

I ti si moja, Milena.

I vi gospodjo, što ne znam šta ste mi tačno.

Možda da pitam nekog?

A možda i da ne pitam.

Jer, stvarno mi nije važno.

Važno je da je

kao da sanjam.

I kao da je neko došao i odvezao moju uzicu.

Pustio me na miru.

Znate?

Mila uzima Milenu na krilo.

Milena uzima Zorana na krilo.

Zoran uzima malo pseto umiljato.

Na svoje,

maleno krilo.

Zvuču vam glupo?

Gotovo groteskno?

I život je takav.

Gledajte Leonarda,

ako ne verujete.

MILENA

Sa tobom, maleni..

ZORAN

I sa Markom.

MILENA

Kako grozno ime ima.

ZORAN

Promenićemo ga.

MILA

To je najlakše.

MILENA

U neko drugo.

ZORAN

Onako kako ti hoćeš.

Zoran se okreće prema nama.

ZORAN

Onako kako ona hoće.

Milena isto, pogleda ka nama.

MILENA

Vi, naravno, razumete, da ja
sve ovo, strašno dugo,
strašno dugo vreme,
govorim o sebi?

Oni nas gledaju. Tako smešni, u krilu jedni drugima. I vi njih gledate. Samo ja idem negde.

A da stvarno ne znam gde.

mrak

kraj

